

WESTERN ROMAN
LASO
CIJENA 5 DIN BROJ 219

**SIN
PAKLA**

FRANK GLASER

SIN PAKLA

»Laso« Nova serija 1977.

Frank Glaser: SIN PAKLA

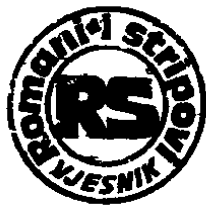
Naslov originala: DER MARSHAL UND DER HÖLLENSOHN

(Copyright: Pabel-Verlag, Rastatt)

Recenzija: Mladen Stary, književnik

Prijevod: Nedeljka Paravić

Urednik: MARCEL ČUKLI

»Laso« — Izdavač OOUR Informativno-revijalna izdanja
NISP »Vjesnik« Zagreb Ljubice Gerovac 1 — Glavni i
odgovorni urednik Borivoj Jurković — Tisak OOUR No-
vinsko revijalna štamparija i OOUR TMG »Vjesnik« Za-
greb. Ljubice Gerovac 1 — Zagreb 1977.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju) VJESNIKOVA
PRESS AGENCIJA Zagreb

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 260 d ili 234 d s popustom od 10%, a za 6 mjeseci 130 d, odnosno 117 d s popustom. Samo unaprijed uplaćena pretplata osigurava popust od 10%. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101-833-42, »Vjesnik«, s naznakom za LASO.

Cijena za inozemstvo: DM 1.80, ASCH 10.00, SFRS 2.00, HFL 2.00.

Cijena inozemne pretplate za 6 mjeseci: DM 36.00, SKR 63.00, ASCH 250.00, FF 74.00, SFRS 36.00, HFL 37.00, US \$ 15.00.

Uplata na devizni račun: 30101-620-37-32000-256 — Privredna banka Zagreb (za »Vjesnik«).

Oslobodenc plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata
za prosvjetu kulturu i fizičku kulturu SRB broj 2235/7 — 1973 — od 26 XI 1973

I

Teški je bič od sirove kože parao zrak, koji je treperio od vrućine. Kobila bakrene boje zarže tako prodorno da su i okorjele zločince družine Kosookog Jacka podišli ledeni srsi. No, zlikovci se nisu trgnuli samo od tog prodornog i razdražljivog rzanja. Za njih je to bila samo zvučna pratnja skoroj smrti Pygmyja Toma, koji je još sjedio na golim leđima riđe kobile. Neil Geddes držao ju je za ular.

A tada je Jeff Donegan, zvan Golemi Jeff, tako nemilosrdno ošinuo kobilu bičem da je prerezao svilenkastu kožu na njenim sapima, ostavivši na njima krvav i dug trag.

Pygmy Tom klatio se u omči ispod suhe grane amećičke topole.

Čini se da Kosooki Jack nije bio zadovoljan što se njegovā žrtva već nakon nekoliko sekundi smirila.

On zlokobnim pogledom pogleda Golemog Jeffa, a zatim se zagleda u kobilu što je prošla mimo njega i u oblaku prašine odjurila prema zapadu.

Njegovo široko i plosnato žućkastosmeđe mongolsko lice, zbog kojeg je i dobio nadimak Kosooki, izobličilo se u ružnu grimasu. Oči, u čijim su se šarenicama nazirale žute

mrlice, zasvjetlucaše podmuklim sjajem i on zagrmi:

— Prokleti glupane! Tko ti je naredio da tako izraniš konja kojega sam sebi odabrao?

Golemi Jeff pokaže malobrojne zube, trljajući oči koje su vječno suzile.

— Rekao si da ga ošinem kad mi dadeš znak, i ja sam to i učinio. To su svi vidjeli i čuli. Prokletstvo, pojest ću svoje čizme i mamuze ako je bilo drugačije.

Kosooki Jack načas sklopi kose oči, kao da je umoran, onda zareži:

— Idiot! Rekao sam da ga ošineš, a ne da mu odereš kožu.

Tom strašnom prizoru prisustvovalo je pored Pygmyja Toma koji je svoju »ulogu« već odigrao, osam odmetnika. No, samo se jedan od njih umiješao u svađu između vode i gorostasa. Sudeći prema njegovu izgledu, nije potpuno pristajao u družbu tih sinova pakla i dvonožnih vukova.

Bio je mlad, samo nekoliko godina iznad dvadeset, i čvrste građe. Lice mu je bilo usko i oštih crta, što ga je činilo starijim, a sva životna snaga kao da mu se usjekla u dvije duboke bore što su se proteza-

le-od nosa do kutova usana. Ispod šešira, nehajno gurnuta na potiljak, kestenjasta je kosa padala na široko čelo iznad tamnih obrva. Lijepo oblikovane usne uokvirivale su blistave zube.

— Siguran sam, gazdo, da nećeš rado čuti ovo što ću reći — kaza on metalnim glasom. — Rekao si Golemom Jeffu da pošteno ošine konja i on te poslušao. Napokon, nije on kriv što i sam ne zna koliko je zapravo jak.

Jackove kose oči kao da su se smračile u dupljama prije negoli se obratio mladom razbojniku.

— Coline Claye, ti se uplićeš na način koji mi se nimalo ne sviđa. Moraš marljivo učiti prvi zakon ove družine sve dok ga ne naučiš napamet. Još jednom ću ti ga ponoviti, tako da ga nikada ne zaboraviš. Dobro slušaj i ponavljaj za mnom: »Jack O'Hara je glavni i uvijek ima pravo«.

Energičnim pokretom, koji kao da je odavao sav prkos neobuzdana mladića, Clay gurne ruke ispod redenika, što je bio unakrsno prebačen preko oba ramena. Na njemu je visio skupi kolt tipa »peacemaker«. Usne mu se razvukoše u crtu.

Kosooki Jack strese glavom.

— Hoćeš li ponoviti naš zakon, mladiću?

Začulo se mrmljanje mladog razbojnika, onda glasno reče:

— Možeš mi zapovijediti da šerifu skočim na mamuze, ali ne i da poput papige ponavljam zakone što si ih izmislio. Kad kažeš »skoči«, onda ću skočiti, ali ne namjeravam u tebi gledati boga — odbrusi mladić.

Kosooki Jack ponovo zaklima, pa obliže kutove usana, uokvirene tankim srpolikim brkovima što su još jače naglašavali njegov mongolski izgled.

— Vjerojatno sam nešto propustio u tvom odgoju — reče poluglasno i jetko nastavi: — Međutim, još nije prekasno da to nadoknam.

Brzim i s obzirom na njegov zdepast stas neočekivano gipkim koracima, Kosooki Jack priđe Colinu. Nije bilo nikakva izdajničkog pokreta koji bi najavio udarac, ali njegova se šaka naglo podigne od visine kuka te raspali Clayu u bradu, podignuvši ga nekoliko centimetara iznad zemlje.

Međutim, prevarili su se svi koji su očekivali da će Colin Clay zakolutati očima i ostati ležati iščašene vilice.

Mladić se napeo i spretno dočeka na široka leđa, tako da se pad pretvorio u akrobatski vješt kolut natrag, koji je završio Colinovim skokom na noge u sagnutom položaju.

Sve se to zbilo munjevitom brzinom. U istom trenutku Colin poteže revolver, ali bilo je to presporo da bi ugrozilo Kosookog Jacka, koji je doista vješto baratao tim oružjem.

Clay je zurio u tamno »oko« revolverске cijevi.

— I to moraš još naučiti, dječace — reče mu podrugljivo Kosooki Jack, spremajući revolver u kožne korice.

Začuo se sveopći uzdah olakšanja, ali razbojnici su se prevarili ako su pomislili da je sve završilo.

— Da čujem, zakon, dječace! — zapovijedi Jack O'Hara.

Tamnoplave oči mladog razbojnika se zakrijese.

— Ne obraćaj mi se uvijek s »dječake«! — procijedi.

Vođa se glasno nasmije.

— Zašto ne ... dječake?

— Zato što sam muškarac, ni bolji ni gori od pokojnog Pygmyja Toma.

Kosooki Jack se namršti.

— Znam to bolje od tebe, ali znam i to da si bio prijatelj tog sitnog nitkova. Tuguješ li možda za njim?

Colin je teško disao.

— Nije zaslužio smrt vješanjem. Zašto nisi tražio da se obračunate revolverima?

O'Hara protrlja bradu kao da razmišlja. Svoje prave misli sakrio je u pitanju na koje je odmah sam i odgovorio:

— Da, zašto ga zapravo nisam ...? Mogao sam tog ušljivog patuljka raznijeti mecima, zar ne? No, eno ga tamo, visi, a vjetar ga ljulja. Znaš li, dječake, kako se tako nešto zove? Odat ću ti tu tajnu. Htio sam dati zastrašujući primjer. Zvuči vrlo promišljeno, zar ne? No, to ne znači ništa drugo nego to da ću objesiti svakoga tko ne povuče prste k sebi nanjuši li parfem što ga Sarah Higgins štrca ispod bluze. Čega se vi, pasji sinovi, najviše bojite? Metka i uboda nožem sigurno ne. Čudno je što se inače ne bojite smrti, ali kad vam doista kućne posljednji trenutak, koljena vam klecaju, osobito ako ste osuđeni na smrt vješanjem.

Colin Clay se ugrize za usnu. Jasno se vidjelo da se boji, ali njegov mladenački, vatreni otpor bijaše

jači od straha što ga je osjećao pred naprasitim vođom.

Sarah Higgins bila je zabavljачica u gostionici, zapravo djevojka za sve, baš kao i sve ostale djevojke toga soja.

Jackovo žućkasto lice, s tragovima brojnih opekotina od sunca, počelo je sivjeti. Bio je to loš znak svima koji su znali što to znači, no Kosooki Jack ipak se svladao.

— Pretpostavimo da imaš pravo, dječake — progovori naposljetku tihim glasom, u kojem se osjećala prijetnja — ali Tom ipak nije smio riskirati i pružati prste prema Sari-nu izrezu na bluzi. U svako drugo doba to bi možda i smio učiniti, ali znao je da sam ja u gradu i da želim provesti noć sa Sarom. Do đavola, pa sav Las Gabrielas zna da u Sare imam pravo prvenstva! Da se taj patuljak nije umiješao, još bi živio, a od udjela u plijenu mogao je kupiti i tri djevojke na noć. No, on je htio drugačije. A sada da čujem zakon!

Colin je stisnuo usne i šutio.

Jedan od momaka približi se Clayu. Pokreti su mu bili nezgrapni kao u upregnuta vola, pa su ga zato i nazvali Nespretni Bill.

Nespretni Bill spusti rđim dlakama obraslu ručevinu na rame mladog razbojnika.

— Hajde, mali Coline — upozori ga.

Colin sliježe ramenima.

— No, dobro, ako smatraš da ćeš se poslije toga bolje osjećati: Ti si glavni i uvijek imaš pravo.

Jackovo mongolsko lice ponovno je poprimilo uobičajenu boju. Možda je u tom trenutku vođa razboj-

ničke družine bio sretan što nije morao ponavljati »zastrašujući primjer«.

Colin se doista iznenadio i zbunio kad je O'Hara nakon nekog vremena izrekao presudu:

— Nemoj se sada uobraziti zato što te je Bill nazvao »malim« — reče mrzovoljno, a potom nastavi živahnim glasom: — Kazniti te moram, pa ćeš stoga potražiti riđu kobilu i dovesti je natrag.

Colin je šutio, ali Nespretni Bill glasno je dahtao, kao stari medvjed kojemu u želucu krulji od gladi.

— Što to znači? — ohrabri se Bill i upita. — Riđa kobila je poludjela, i ti točno znaš što se događa s takvim konjima. Odbjegli konj više nije normalan. Ništa ne vidi i ne čuje, samo bezglavo trči dok ne klonе ili razbije lubanju o neki kamen. Čak kad bi malom Colinu i pošlo za rukom da ulovi kobilu i dovede je natrag, ona ti ne bi ništa koristila. Ta je gotova za sva vremena.

Crte lica Kosookoga Jacka se ukoče.

— Nisam te pitao za mišljenje, Nespretni Bille — odgovori hladno. — Zadržao sam tu kobilu da bih je sam jahao. Želim je ponovno imati, pa makar je morao i ubiti. Ni životinja ni čovjek ne može umaknuti od Kosookog Jacka. I, prste k sebi s njegova vlasništva! Što... još si ovdje, Coline?! Stavljaj kolan i kreći!

Usprkos toj oštroj zapovijedi, Nespretni Bill, koji je bio razumniji no što bi se čovjek nadao, nije se predavao. Njegov odgovor naveo je Kosookog Jacka da ipak razmisli o kazni što ju je smislio za Colina.

— Do đavola, uskoro te više neću razumjeti. Najprije si rekao da nam

je za idući posao potreban svaki čovjek, a sada nas u jednom danu lišavaš dvojice vrijednih ljudi. Pygmyja Toma si objesio, premda u Sare nije postigao ni više ni manje od drugih muškaraca, a sada ovog mladića tjeraš za odbjeglom kobilom koja je već možda negdje slomila vrat. Valjda ne misliš ovdje čekati da se Colin vrati, bez obzira na to da li će dovesti riđu kobilu ili ne? Sam si jednom rekao da nema smisla jadikovati kad više nema pomoći.

— Rekao sam još mnogo toga što si morao upamtiti, Nespretni Bille — odvratila O'Hara promuklo. — Colin Clay će dovesti kobilu, a mi ćemo sebi dobiti stado. Nitko me u tome neće spriječiti! Hajde, na konje! A ti mali Coline — podrugljivo je razvukao usne — ne zaboravi što sam ti naredio!

Krenuše. Ostao je samo Pygmy Tom, kojemu će ubrzo lešinari praviti društvo.

•

Kobila što ju je pomoćnik saveznog šerifa Martin Bennet osedlao prije tri dana u San Lorenzu, svojem prebivalištu, izgledala je poput deve koja poslije četvorotjednog putovanja kroz pustinju nije imala ni dvadeset i pet kila mesa između rebara i kože. Rep te žučkaste aveti bio je kuštrav, a njegov korijen tako gol kao da su ga štakori ogledali. Glava joj je bila velika i teška kao u bizona, jedno uho položeno, a nozdrve spljoštene iznad mlitavo obješene gubice. Da zlo bude veće, nesretna životinja imala je spuštenu leđa i zbog toga viseći trbuh, tako da se nije znalo što bi se zbilo kad bi ta nakaza zagalopirala.

Osim kobile Rosy, koju je jahao toga dana, Martin Bennet je imao još dva konja: savršeno izvježbana pastuha iz Kentuckyja i konja za čuvanje stoke, upadljivo išarane kože. Ako je Bennet usprkos tome osedlao Rosy da bi odjahao u pustinju, onda je za to imao valjan razlog. Rosyna kopita, veličine tanjurića i u obliku medvjede šape, obraštena predugom dlakom na putištim, ne bi utonula više od pet centimetara ni u najsitniji i najmekši pustinjski pijesak.

Martin Bennet je stoga dobro znao što čini kad je Rosy obasuo blagim riječima, a odmah zatim i dvostrukim brojem kletvi, ne bi li je naveo da barem ispusti zrak kako bi navukao kolan.

Oduvijek je znao što radi, poučen iskustvima što ih je sakupio tijekom pet-šest desetljeća života. Doduše, nitko nije točno znao koliko je šerifu godina. Moglo mu je biti i pedeset i šezdeset, ali nikako manje ili više od toga.

Sunce je pržilo s olovnosiva neba, ali usprkos paklenoj vrućini i konj i jahač bijahu suhi poput pustinjskog pijeska u kojemu su ostavili trag što će ga vruć pustinjski vjetar uskoro izbrisati.

Žilava ruka u jahačoj rukavici od crne kože, tanke poput papira, pritegnu uzde. Rosy stane i obješenom gubicom počese ispruženu lijevu nogu.

Bennet uzme uzde u lijevu ruku, a desnom se maši za obod šešira, uhvativši pust palcem i kažiprstom. Te škrte pokrete mogao je sebi priuštiti i onda kada se hvatao za revolver ne skidajući rukavice. Martin Bennet potrošio je mnogo novca na

te rukavice što su potpuno prijanjale za ruke. Bila je to jedna od njegovih osobitosti. Druga je bila da je nosio mamuze iz kojih je izvadio kotačiće. Nije to učinio zato da to konja ne bi boljelo. Ne, to mu nije bilo potrebno. Kao vrstan jahač mogao je mirne duše nositi i zvjezdaste kotače veličine tanjurića ne zadajući mu ni najbezazleniju bol.

Ne, to uklanjanje kotača imalo je drugi razlog. Šerif je mrzio glasno zveckanje mamuza kojim su hvalisavci u San Lorenzu i Las Gabrielasu privlačili pažnju. Ti kotačići bi ga odali kad bi se poput sjene priljepio uz nekoga tko će sigurno biti osuđen da provede život u kamenolomu ili završi na vješalima.

Martin Bennet skine šešir. Sijeda kosa bila je priljubljena uz koščatu glavu poput šljema srednjovjekovnog ratnika. Čelo mu je bilo povijeno, nos oštra brida, usne uske.

Najčudnije na tom licu, koje je odavalo čvrst značaj, bile su duboko usađene oči zasjenjene gustim crnim obrvama, među kojima još nije bilo ni jedne jedine sijede vlasi. Činilo se kao da se pod utjecajem svjetla svaki tren mijenja njihova boja — od sivila teških kišnih oblaka do nedokučive tamne boje beskrajne noći.

Omotao je uzde oko jabuke na sedlu, da bi oslobodio ruke, a onda rastvori jedan papir.

Bila je to rukom nacrtana karta, napravljena zacijelo vrlo vješto i pažljivo, jer su topografski znakovi bili vrlo sitni i ucrtani najvećom točnošću.

Šerif proučavaše kartu namrštena čela. I to je bila jedna od njegovih osobitosti, u doba kada čuvari

reda i zakona nisu imali ni pojma o čitanju karata.

Što je to Martin Bennet htio pronaći na karti, kojoj se većina njegovih malobrojnih prijatelja samo prezrivo smijala, u pustinjama između ravnica San Andreasa i planina Sacramenta?

Zar se nadao da će na karti pronaći trag što ga je izgubio u pustinjskom pijesku? Možda je to bilo točno, jer Bennet ubrzo kimnu glavom, kao da se nakon duga razmišljanja napokon suglasio s vlastitim mišljenjem. Potom zatakne kartu za kožnatu vrpцу na šeširu i ponovno ga namjesti.

Pošto je bacio cigaretni papirić kako bi točno odredio smjer vjetera, potapšao je kobilu po sapima.

— Hajdemo sada, Rosy. Uхватit ćemo ih — reče tiho i uvjerljivo.

Ružna životinja pogne glavu i krene. Šerif Bennet ju je usmjerio prema sjeverozapadu, jer je bio uvjeren da će tamo ponovo naići na trag kradljivaca stoke koje je tražio.

Bilo je vrlo čudno što je centrala poslala pomoćnika saveznog šerifa Martina Benneta, vrsna stručnjaka za složene slučajeve, u potjeru za običnim kradljivcima stoke.

No nije to bilo slučajno. Bennet je znao o njima više nego što bi se to svidjelo njihovom vođi, Kosookom Jacku. Posljednji zločin Kosookog Jacka postao je predmetom koji je mogao riješiti savezni šerif, a ne mjesni ili okružni.

Kosooki Jack je, naime, načinio veliku grešku, jer kradljivci stoke bez konja vrijedili su isto toliko koliko i kockari bez prstiju. Potjera za Kosookim Jackom i njegovom

družinom postala je brigom savezne vlasti zato što je zločin izvršen na indijanskom području. Zločinci su napali seoce Tonto Apaša dok su muškarci bili u lovu. Uradili su to zato da bi ukrali konje. Međutim, samo zato ne bi bila podignuta tolika prašina, jer su i pripadnici plemena Tonto krali konje, da taj napad nije bio povezan s drugim brojnima i gnusnim zločinima.

Zlikovci su u selu poubijali starce i djecu, spalili kolibe i šatore, a djevojke i žene obešćastili.

Možda je Kosooki Jack povjerovao da su zločini nad crvenokošcima, čiji su preci nekada posjedovali svu zemlju između dalekih obzora, samo novo poglavlje u iskorjenjivanju Indijanaca. Možda nije znao da Tonto Apaši održavaju bliske veze s tadašnjim guvernerom i da je on prijatelj Indijanaca, po čemu se razlikovao od svojih prethodnika.

Stari poglavica pjesničkog imena Posljednji Zalaz Sunca pismeno se žalio vlastima u Santa Féu. Ta je žalba bila tako dobro sročena kao da ju je sastavio odvjetnik, namažan svim mastima.

Mal'ne stogodišnjak, Posljednji Zalaz Sunca smatrao je da njegovu narodu sunce pustinje i prerije još nije zašlo, pa ga zato i nije pozvao na osvetnički pohod, nego je požurio u Santa Fé.

Tako je savezni šerif dobio nalog da se pobrine za mir na indijanskom području i kazni zločince.

I, Martin Bennet je pošao na zadatak, uzjahavši ružnu kobilu Rosy.

Jahao je već tri dana. Slijedio je trag koji je vjetar zameo, ali njemu je bio tako jasno zapisan na pijesku kao da je ostavljen prije samo je-

dan sat. Put ga je vodio prema sjeverozapadu.

I kako upornošću svojeglave mazge nije skrenuo ni centimetra s traga, morao je, dakako, stići tamo gdje je zadah leša privlačio oblake sjajnoplavih zujara.

Vrane su ljutito graktale, a škanjci glasajući se letjeli, mašući teškim krilima.

Bennetu nije pošlo za rukom da dotjera Rosy do iznakažena leša. Čvrsto je zagrizla žvale i uprla se svom snagom o sve četiri noge. Njezin raščupani rep kružio je od uzbuđenja i Martin je spoznao da mu sva njegova vještina i jahaće umijeće neće pomoći.

Trideset koraka od drveta o koje bješe obješen čovjek on stane.

— No, dobro, Rosy, pobijedila si — promrmlja jednoličnim pjevuckavim glasom, kojim su se na dugim putovanjima jahači služili u razgovoru s konjima da ne bi zaboravili govoriti.

Šerif polako klizne iz sedla i zastane tri koraka ispred obješena čovjeka. Taj mu se prizor nije nimalo svidio. Mrtav čovjek ne smije biti hrana škanjcima, vranama i zujarama, nego mora biti pod zemljom, pa da je ne znam kakav zlikovac.

Martinu Bennetu najmanje se svidjela spoznaja da je čovjek bio linčovan.

Šerif izvadi kolt, nacilja i opali. Metak probije uže dva pedlja iznad glave obješenoga.

Leš tupo udari o zemlju.

Premda Bennet nije bio osjetljiv, morao se prisiliti da pogleda mrtvačevo lice. Prisjetio se detaljne priče Posljednjeg Zalaza Sunca o zločinac-

koj družini, što su mu je dojavile njegove uhode.

— Pygmy Tome — prošapće i obrati se mrtvacu kao što je često činio; i to bješe u skladu s njegovim čudnim značajem. — Ne zamjeri mi, ali drugačije ti ne mogu pomoći da dođeš do groba.

Pošto je šerif uzalud pregledao zemlju, prekrivenu šljunkom između leša i prirodnog udubljenja što ga je odabrao za Tomov grob, ne bi li pronašao kakve tragove, on se sagne i povuče uže s mrtvim tijelom prema grobu.

Bio je to prizor koji bi užasn timer ljude jačih živaca.

Smjestio je Pygmyja Toma u udubinu i latio se posla. Vrane su čučale u granju topola, zloslutno promatrajući čovjeka kako slaže kamen do kamena i gradi osamljeni grob u pustinji.

Kad je obavio taj posao, Bennet je počeo temeljito ispitivati tragove. Uskoro je uspio nešto naći. Kad je drugi put obišao drvo, na kojem bješe obješen Pygmy Tom i na kojem su još zloslutno čučale vrane i visjeli komadi prerezana užeta, pronašao je trag zločinaca. Vodio je prema sjeveru.

II

Sva muka i bol izmrcvarene životinje čitala se u velikim očima kobile što je ležala na šljunku kad se Colin Clay nagnuo nad nju.

Vidio je svoj odraz u nedokučivoj dubini tih očiju i učinilo mu se kao da vidi sukrivca umiranju tog nedužnog stvorenja.

Da mu je netko rekao da će ga mučiti takve misli, nazvao bi ga budalom i prezrivo bi se nasmijao. No, ovako sam smio se predati tim mračnim mislima.

Colin Clay još nije bio posve »na dnu«. Još nije bio do grla u kalu zločina, pa nije morao neprekidno razmišljati samo o pljački, ubojstvu, lakim djevojkama i alkoholu.

Ispružena i ukočena noga trzala se u samrtnom grču. Kobilu zakoluta očima.

Razbojnik ustukne. Usne mu se stisnuše u crtu, što je njegovu licu pridalo izraz svirepe bezosjećajnosti, ali to je bila samo maska.

Colinu Clayu bila je potrebna ta maska da bi se sam pred sobom opravdao što ga je agonija ride kobile potresla više nego vješanje Pygmyja Toma.

Oprezno, kao da se boji da ga netko promatra, obazre se oko sebe.

Pustinja je bila prazna. Kleknuo je i cijev revolvera prislonio životinji iza uha, tako obazrivo kao da prstom opipava bolno mjesto.

Kobila je sada ležala posve mirno. Bora na preplanulom licu Colina Claya, od nosa do kuta usana, postala je još izrazitijom. Potom opali.

Rida kobilu bijaše oslobođena mukotrpnog umiranja.

Colin je mislio da u blizini nema nikoga, ali je njegov zaključak bio pogrešan. Prasak se pronio vjetrom sve do ušiju strmih stijena i crnih okamina.

Čovjek koji se kreće vrućim tlom pustinje i koji se na tom putu mora osloniti samo na sebe mora imati istančana osjetila i mora znati što mu govore oblaci i vjetar.

Šerif Bennet je ođavna prestao biti žutokljunac. Zato je i čuo prasak revolvera što ga je pozivao na mjesto gdje je, možda, učinjen nekakav zločin.

Sada se pokazalo da je između njegova tri konja Rosy bila najprikladnija za jahanje u pustinji. Kobilu se doduše doimala tvrdoglavo poput mule, ali je odmah reagirala kad je šerif lagano potegnuo uzde i privukao njezinu pažnju.

Da ga je promatrao netko tko se nimalo ne razumije u konje, zacijelo bi se nasmijao kako Martin Bennet postupa s tom ragom kao džokej s osjetljivim pastuhom što ga valja obazrivo prirediti za utrku.

Međutim, šerif Bennet nije prihvaćao ni dobre ni loše kritike kad bješe u pitanju Rosy. Tiho je pucnuo jezikom i podbo kobilu, ne dodirnuvši joj mamuzama mršave sapi.

Potom se dogodilo čudo. Koščata raga, koja se jedva kretala, pretvorila se u trkaćeg konja ispod kojega se pustinjska prašina podizala sve do kolana.

Kopita su grmjela i njihov je topot odjekivao pustinjom. Leđa su joj se nadigla, noseći jahača i sedlo kao na mačjoj grbi...

Šerif se priljubio životinji uz vrat, pridržavajući uzde samo onoliko koliko je bilo potrebno kako bi Rosy spriječio da prenaporno obilazi stijene i okamine.

Šljunak na ravnici prštao je pod širokim tanjurastim kopitima, iz potkova su freale iskren, a Rosy je pri svakom trećem skoku u galopu veselo zarzala.

To gromoglasno galopiranje, što je odzvanjalo ravnicom, nije moglo

promaći uhu Colina Claya, koji je načas bio zastao pokraj mrtve životinje da razmisli o tome što ga očekuje bude li se vratio Kosookom Jacku bez ride kobile.

Te predodžbe, kojima je mladi zločinac razbijao glavu, nisu bile nimalo ugodne. Neugodno je bilo i zamijetiti jahača koji mu se približavao i na čijim je grudima blistalo nešto što je opasno podsjećalo na šerifsku zvijezdu.

Colin se bojao te zvijezde kao i svi koji su izabrali put izvan zakona, ali bilo je prekasno da bi se stigao sakriti. Možda ga je zbunila iznenadna pojava šerifa, pa je propustio dragocjene trenutke da se izvuče iz škripca u kojem se našao.

Clay je jasno razabrao svjetlucavu zvijezdu kad je konjska nakaza zabila u zemlju sva četiri kopita i kad je njen jahač sjahao.

U trenutku kada su Bennetove noge meko dodirnule zemlju, zločinac se maši oružja. Ali, i to je učinio prekasno. Martin Bennet nije bezglavo srljao u opasnost i skrštenih ruku čekao što će se dogoditi.

— Ostavi to i podigni ruke!

Colinu Clayu učinio se taj glas poput udarca bičem, koji kao da ga je ošinuo baš kad je ruku stavio na držak revolvera.

Još uvjerljivija od oštrog zapovijedi bila je prijetnja tamne revolver-ske cijevi. Iako vrlo mlad, Clay je znao toliko o ljudima koji se brzo hvataju za oružje da je odmah spoznao kako nema nimalo nade da nadmudri tog čovjeka, pa zato poslušao.

Martin Bennet kimne u znak odobravanja, ali kad je vidio da je Colin mlad, usprkos oštrim crtama njegova lica, obrati mu se glasom ko-

jim inače nije oslovljavao prijestupnike.

— Brzo reagiraš, mladiću, barem što se tiče slušanja zapovijedi. To mi se sviđa.

Međutim, Colin nije uopće imao sluha za takvu prisnost i podrugljive pohvale. Zagledao se ljutito u šerifa.

— Što to znači? — procijedi promuklim glasom. — Što hoćete od mene? Jeste li me uhvatili u krađi stoke ili u nečem sličnom?

— Šerif se jedva zamjetno nasmiješi. Bio je to zapravo samo nagovještaj smiješka koji je jasno pokazivao da se ne šali.

— Pogrešno si shvatio svoj položaj, mladiću — mirno reče naglašavajući svaku riječ. — Ovdje ja posavljam pitanja, ne ti.

— Onda pitajte! — prkosno odvrati Clay.

Šerif ponovno kimne.

— Pretpostavljam da si shvatio kako sam ovlašten postavljati pitanja. Dakle, počnimo.

Pokazao je revolverom, što se u njegovoj ruci doimao poput igračke, najprije Colinova konja, koji je tamo stajao spuštene glave, a potom mrtvu kobilu. i nastavio:

— Dva konja. Jednoga si jahao. To je jasno. Kobilu je mrtva. Što je bilo s njom?

Colin se grčevito borio da nađe spasonosni odgovor. Najednom mu nešto sine.

— A što bi bilo? Zar je zabranjeno imati dva konja?

Šerif podigne obrve.

— Brz, ali ne i dobar odgovor. Mrtva kobilu nije osedlana. Kad bih vidio sedlo s bisagama, možda bih i »progutao« tvoju priču. Kako se zoveš?

To brzo ubačeno pitanje tako je iznenadilo kradljivca stoke da je, zaskočen, odmah rekao pravo ime.

— Colin Clay.

Činilo se da je šerifa odobrovoljio taj brzi odgovor.

— Dobro zvuči. Rekao bih, pristojno ime. Nadam se da je pravo. Obećavaš li da nećeš praviti gluposti ako ti dopustim da spustiš ruke?

— Ništa ti ne obećavam dok mi držiš na trbuhu cijev.

Martin Bennet se naceri.

— Vidi ti mladoga junaka! No, zato ću te nagraditi. Spusti ruke, Coline!

S blijeskom olakšanja u očima Clay htjede spustiti ruke, ali ga šerif zaustavi.

— Čekaj! Toliko se još nismo sprijateljili. Najprije mi daj revolver. Ne, nemoj se truditi, sam ću ga uzeti.

Izbezumljen od bijesa što je šerif prozreo njegove skrivene misli, Colin se sav ukočio. Bennet mu priđe i izvadi revolver iz navlake. Izvaže oružje u ruci i reče s odobravanjem:

— Lijep komad. Znaš li time baratati?

— Što me niste iskušali? — Ijutiće te Colin.

Martin Bennet se nasmiješi, odmakne se, pa gurne revolver u pojas, a zatim spremi i svoje oružje.

Clayeve ruke se mlitavo spuste. Šerif, očito, nije dopušteno nikakva neugodna iznenađenja. Colin nije mogao zatomiti razočaranje, što nije izbjeglo Bennetu.

— Da, mladiću, nije ti to pošlo za rukom, a i neće dok smo nas dvojica zajedno. A sada mi ispričaj onu pravu priču, ne onu o čovjeku koji

jaše kroz pustinju s rezervnim konjem u potrazi za poslom.

— Ne znam nikakvu drugu priču. Ako ste vi mislili na nešto drugo, snadite se sami.

Gotovo istodobno, Colin ugleda u sugovornikovim očima opasan bljesak. Šerif je otkrio nešto što ga je natjeralo da priđe mrtvoj kobili.

Njegove su oči sada sjale kao ulašteni crni mramor. Pokazujući vrškom čizme razderotinu od biča na koži riđe kobile, upita britkim glasom, od kojega se Colin trgnuo:

— Što je to?

Claya ponovno iznenadi nagla promjena predmeta razgovora, no još nije toliko zagrezao u zločin da bi izmislio savršen izgovor. U njegovu odgovoru, što je nalikovao na krik, osjećali su se nagla čud i prkos.

— Ja to nisam učinio.

Činilo se kao da se prijeteca tama u šerifovim očima najednom počela razilaziti.

— To bih ti htio povjerovati, mladiću — reče šerif poluglasno. — Ne izgledaš mi baš tako kao da bi mogao konja pretući do krvi. Tko je to učinio?

Ovaj put ga nije uspio zaskočiti.

— Otkrijte to sami. Kobilu sam već našao na samrti. Ako se imalo razumijete u konje, shvatit ćete zašto sam joj skratio muke. Vjerojatno sam glupo postupio jer sam sebi vas naprtio na vrat.

— Možda i nije tako. — Bennet je gledao kako se oko rane na riđoj kobili skupljaju rojevi muha. — Slutiš li kako je kobila zadobila tu ranu?

Colin je ponovno nastojao da se dosjeti vjerodostojne priče i ovaj put je imao nešto više uspjeha.

— Mogu samo pretpostaviti da je nekakav nitkov zlostavljao životinju. Potom je životinja zacijelo pobjegla i trčala sve dok nije iznemogla i srušila se.

Šerif prstima protrlja bradu.

— Dobro, neka zasad bude tako kako kažeš. No, zašto mi to nisi odmah ispričao? Zbog čega si me htio uvjeriti da putuješ s dva konja?

Colin se pokušava nasmiješiti, ali mu je taj pokušaj bijedno propao.

— Ako ti netko prijeti revolverom, ispričaš svakakve gluposti.

Bennet namigne jednim okom.

— To je samo djelomice točno. Čovjek laže kad se boji. Čega se ti bojiš?

— Ne bojim se! — prodere se Colin srdito, a potom pribraniije doda: — Bar ne sada, kad ste spremili revolver, šerife!

Bennet strese glavom, smiješeći se.

— Mog se revolvera nisi onako uplašio kako mi to želiš prikazati, mladiću. Malo svakako jesi, ali svatko bi se tako osjećao. I ja se preplašim kad mi netko pred nos gurne revolver, ali to nije onaj strah na koji mislim. Hajde, da čujem.

— Vi mislite da ste strašno lukavi, zar ne?

Šerif prijeteći digne kažiprst, poput učitelja.

— Ne budi drzak i bezobrazan! To nije lijepo.

— Onda mi objasnite na kakav ste to strah mislili.

Bennet se namršti dok su mu se glavom rojila tamna sjećanja.

— To je strah koji nas progoni iz prošlosti. Tvoja druga sjena koja te

nikada ne napušta i koju ne možeš preskočiti. Kakva je tvoja prošlost?

— Kao i svakog drugog čovjeka.

— Ponovno lažeš. Sada ću ti ispričati nešto iz tvoje prošlosti.

Colin se promuklo nasmije.

— Pravite se važni, šerife. Ja sam stranac kojega ste danas vidjeli prvi put u životu.

— To je točno. No, ipak poslušaj. Htio si me obmanuti da je ta kobila zlostavljana i da je zatim pobjegla. To je djelomice točno, ali nešto ipak nedostaje u tvojoj priči.

— A što to? — podrugljivo će Colin.

— Pet-šest, a možda i više masnica od udaraca bičem. Kad netko želi zlostavljati konja onako kako mi to ti želiš prikazati, neće udariti samo jedanput. Vidio sam takve rane na stoci i kladim se o što želiš da je čovjek, koji je tako izmrcvario životinju, udario teškim bičem od sirove kože — samo jedanput. Zašto?

— Odakle bih ja to znao? — procijedi mladi kradljivac stoke.

Šerifove oči bile su sada poput sivog leda, obasjanog hladnim zimskim suncem, a riječi što su navirale s njegovih usana doimala su se poput smrznutih ledenih kapljica.

— Zato što si prisustvovao vješanju jednog malog čovjeka.

Colin se trgne, a lice mu posivi od straha.

— O čemu vi to govorite? Ja... ja... ne poznajem... nikakva malog čovjeka.

Bennet uzahne.

— Zloupotrebljavaš moje strpljenje — reče mračno. — Ja sam silno strpljiv, ali svemu ima granica. Bit će bolje da mi ispričaš zašto su maloga posjeli na tog konja. Dogodilo

se to pod jednom topolom na najdonju granu koje su pričvrstili uže. Mali je čovjek zatim morao gurnuti glavu u omču. Možda si prvi put doživio sud linča? Nije lijepo kad čovjek iznenadnim trzanjem slomi vrat... ako ima sreće pa se ne mora koprcati da bi zatim polako izdahnuo. Pri tom i okorjelu čovjeku prođu leđima srsi. Tako je bilo, zar ne? Nije li netko teškim bičem stajao iza kobilice i udario je? Nije li joj zadao udarac od kojega je nastala rana. Pogledaj i sjeti se toga!

Colin proguta slinu, ali se još nije predavao.

— Pripovijedate kao da ste i sami tome prisustvovali — reče, teško dišući.

Leđeni smiješak ponovno se pojavio u kutovima šerifovih usana, a nazirao se i u borama oko očiju, no izraz lica bio mu je vrlo ozbiljan.

— Znači, posrijedi je linč ... To si napola i sam rekao. A sada, mladiću, želim puno priznanje. Bit će bolje za tebe. Možda će ti se time pružiti nada da te ne optuže zbog ubojstva.

U Colinovim očima pojavi se užas.

— Ubojstva?

— Ubojica je onaj koji sudjeluje u linču -- nemilosrdno objasni Bennet. — Priznaješ li to?

— Nemate nikakvih dokaza. Niste bili prisutni.

— Ali znam kako to izgleda. U svom poslu moram znati točno protumačiti znakove, bez obzira da li su posrijedi tragovi u pijesku, čovjek na vješalima ili mrtvi konj.

Colin se svim silama nastojao pribrati. Iz njegovih je očiju izbijao prkos, ali i očajanje.

— Onda objasnite i ove znakove! Samo naprijed! Možda će vam muhe što se skupljaju na rani nešto o tome ispričati. Možda ćete prisiliti mrtvu kobilu da govori. Što mislite o tome?

Šerif kao da ga nije ni slušao. Oči mu se suziše. Činilo se da je otkrio nešto što ga je zaokupilo i zanimalo više od zdvojne provale bijesa mladoga Claya.

Mrtva kobila magično ga je privlačila. Oprezno joj se približio na dva koraka, kao da se boji da će je probuditi iz smrtnog sna. Glava mu je klonula na grudi. Njegov glas bijaše otegnut.

— Taj bih znak morao poznavati.

Colin Clay izbulji oči.

— Ne izigravajte budalu, šerife! I ne pretvarajte se! Nećete me prisiliti da govorim, ma koliko se trudili!

Bennet se polako okrene i pogleda Colina u lice.

— Poznajem taj žig — reče tiho

— Ne postoje dva takva žiga u ovom kraju. Poznajem i čovjeka čija stoka nosi znak T u polumjesecu, a tako je uvedeno i u zemljišnu knjigu. Imaš nesreću, kradljivče stoke ili konjokradice, svejedno kako te nazvao, da poznajem sve stočare i njihove žigove u krugu od stotinu šezdeset kilometara. Tu je kobilu netko ukrao Marku Tennisonu prilikom prepada. Pri tome je rančer izgubio tucet konja i više od stotinu goveda.

Šerif je govorio sve tiše i napokon zašutio kao da je izgubio nit.

Colin Clay je teško disao. U želucu mu je krčilo i gubio je dah kao netko tko se guši od straha.

Potom šerif nanovo progovori, ali takvim glasom kao da pripovijeda najbezazleniju priču.

— Ah, čovječe, ja znam toliko toga što ne bih volio znati. Mirnije bih, na primjer, spavao kad ne bi bilo Kosookog Jacka i njegovih sinova pakla. No, Pygmy Tom me neće više uznemiravati dok spavam, ali možda ću sanjati o njemu. Znaj da i šerifi tu i tamo sanjaju.

— Prestanite! — zaurla Colin.

Šerif se nasmije.

— Ne mogu, sine pakla! Kad jednom počnem pričati, ne mogu stati. Jesi li čuo? Nazvao sam te »sinom pakla«. Ti si jedan od njih. Sudjelovao si u linču i zato te hapsim pod optužbom za ubojstvo. Hej, ne pravi glupostil! Ostani tu gdje jesi! Dugo ćemo zajedno jahati. Pošteno će ti se suditi i to je najbolje što ti se može dogoditi. Krađa goveda, konja, prepad na indijansko selo, linčovanje Pygmyja Toma... Neće ti biti lako, mladiću, ali priznanje bi ti moglo koristiti, a i meni bi pomoglo. Jašem, naime, u potrazi za Kosookim Jackom, što si zacijelo već naslutio.

Colin Clay stisne šake tako da su mu zglobovi na prstima pobijellili.

— Ja nisam izdajica — procijedi.

Šerif sleže ramenima i, hodajući natraške, pride svojoj kobili.

Ne ispuštajući mladića iz vida, otvori bisage i posegne unutra, pa izvadi par lisičina. Čelik zlokobno zazveketa kad se okrenuo prema Colinu.

— Ovamo ruke!

Clay tromo digne ruke i šerif mu pride s lisičinama. U tom trenutku mladić izgubi živce i uz prodoran krik se baci na Benneta. Šake mu se pretvoriše u pandže. Ispruži munjevito desnicu, pa posegne za drškom kolta što ga je šerif zataknuo za pojas.

Colinovi prsti čvrsto se stegnuše oko drška, ali mu nije pošlo za rukom izvući revolver, premda je šerif oklijevao s obranom. Činilo se kao da krajnjim naporom diže desnicu dok je ljevicom pridržavao lisičine.

Polako ali sigurno, poput dobrog potkivača koji zna kako se zamahuje čekićem, šerif raspali šakom po Colinovoj bradi.

Prijestupnik je »narastao« nekoliko centimetara, jer ga je udarac podigao na prste, a tek onda padne nauzak. No, bio je mlad, pa je brzo savio kičmu prema natrag, povio ramena i ustao, ponovo spreman za napad.

Stisnutih se šaka bacio na šerifa, ali ga u posljednjem trenutku dočeka Bennetova ljevica i odmakne mu ruke u stranu, a potom se desnica zabiye snažno u Colinov želudac.

Mladić muklo zastenje, zakoluta očima i poput vreće sruši na zemlju.

Šerif ga je sažaljivo gledao.

— Sam si to tražio, sine pakla — reče mrzovoljno i ponovno zatrese glavom, ovaj put jače. — Ah, kakav sin pakla! Ti si samo glup momak... ako ja mogu razlikovati kravu od bika.

Colin Clay nije čuo ništa od toga, jer je bio onesviješten. Kad se osvijestio, zamijeti da ima lisičine i da lebdi metar iznad zemlje; to ga je šerif podizao na konja.

III

Jahali su šuteći sve dok taj vrući dan nije završio zalaskom sunca

divlje ljepote. Kad je sunce napola utonulo iza obzorja, našli su se u maloj zelenoj dolini koja se doimala poput oaze u pustinjskoj osami. Voda s izvora, zahvaljujući kojemu je u dolini bilo raslinja, bila je opor okusa, ali ne i neugodna, pa su je konji žudno pili.

— Ovdje ćemo noćas logorovati... ako se logorom mogu nazvati gola zemlja, dva pokrivača i zvjezdano nebo — reče Bennet.

Bile su to prve riječi što ih je progovorio nakon susreta s Colinom prije nekoliko sati. U međuvremenu se mladić, čini se, pomirio sa sudbinom.

Clay je čučao na petama, kako to rade kauboji, na rubu izvora, dok je šerif rasprostirao pokrivače i u grmlju tražio grančice da bi naložio vatru.

— Kad bi mi obećao da nešeš praviti gluposti, skinuo bih ti lisičine, pa bi mi mogao pomoći — reče, iskušavajući mladića.

— Ne mogu ništa obećati, ako ne želim održati riječ — tvrdoglavo odvrati mladić.

Šerif ga je dugo promatrao.

— Sviđa mi se, mladiću, što prema samome sebi ne želiš biti izdajica — reče poluglasno i baci punu šaku mljevene kave u lonac što ga je bio do polovice napunio bistrom vodom i stavio na vatru.

— Neću biti izdajica ni svojih ortaka ni svoga vođe — oštro će Colin.

Martin Bennet kimne glavom.

— Znam. No, kad nećeš da te oslobodim lisičina, morat ću ti narezati slaninu i kruh.

— Mogu vas gledati kako jedete da mi ne rastu zazubice — jetko dobac: Colin.

— Kako želiš — suglasi se Bennet i nabode komad kruha na vrh svog lovačkog noža. — Onda?

Zločinac odmahne glavom, a šerif nastavi jesti. Nije više nagovarao mladića da mu se pridruži. Martin Bennet bješe strpljiv, ali do određene granice.

Tišinu je prvi prekinuo zarobljenik.

— Šerife, imate li što protiv ako savijem cigaretu?

— Nemam, uspiješ li to uraditi sputanih ruku — odvrati šerif. — Gdje ti je duhan?

— U džepu na košulji.

Bennet kimne i izvuče vrećicu s duhanom. Pruži je zarobljeniku, ali je zatim ipak sam otvori. Njegovi prsti radili su brzo i spretno. Pošto je savio cigaretu, pruži je Colinu, zalijepljenu.

— Ti je naslini — reče podrugljivo. — Zacijelo ti se ne bi svidjelo kad bih to ja učinio.

— Sigurno ne bil — procijedi Colin i nagne se naprijed.

Bila je to čudna, pomalo smiješna slika čovjeka od zakona i njegova zarobljenika, kad je jedan pružio jezik da navlaži papir, a drugi se dobroćudno smiješio i palio šibicu na donu svoje čizme.

Pošto je pripalio cigaretu, šerif izvuče iz džepa svinutu cigaru. Promatrao ju je nezadovoljno, slomio je i stavio polovicu među usne. No, nakon prvog oblaka dima njegovo lice se razvedri.

— Upila je znoj poput spužve, ali nije nimalo lošija — reče, a potom zamišljeno nastavi, namrštivši se: — Mislim da znoj proliven u poštenoj namjeri nije nikada gorak.

Colin je zurio u vrhove svojih čizama. Tek nakon nekog vremena suzdržano upita:

— Recite mi, šerife, vrijedi li priznanje i onda ako se čovjek njime želi obraniti?

Umjesto odgovora šerif postavi protupitanje:

— Jesi li se ipak nečem dosjetio?

Colin sliježe ramenima.

— I onako mi ne biste vjerovali.

— Da čujem.

— No, dobro! Priznajem da sam jahao za Kosookog Jacka.

— To si već priznao kad si rekao da se time ponosiš.

Uhapšenik nespretnom kretnjom zatrese sputanim rukama pošto je ispljunuo opušak u vatru.

— Ne prekidajte me, šerife. Hoću samo reći da sam bio tamo kad su ukradena goveda i konji. Bio sam — nastavi mladić oklijevajući — i svjedokom kada je obješen Pygmy Tom, ali nisam bio među »sucima«. Nisu me birali jer nisam dugo među njima, a ne bih ni pristao na njegovu smrt. Ne bi trebalo objesiti čovjeka samo zato što gura prste u izrez bluze zabavljačice u krčmi.

Šerif se usiljeno nasmije.

— A ipak se ponosiš time što radiš za nekoga tko vješa muškarce zato što gube prisebnost kad vide golo žensko meso.

Colin se ugrize za donju usnu.

— Ne skrećite vodu na svoj mlin — ljutito odgovori. — Mogu li najzad reći ono što želim?

— Samo naprijed! Pa htio si se braniti.

— Hoću prikazati događaje u pravom svjetlu, a to znači da se kunem kako nisam prisustvovao prepadu na selo Indijanaca Tonto.

— A zašto nisi?

— Zato što su me tek primili u družinu, a Jack nije znao može li sa mnom računati.

— A što bi mislio o tebi kad bi mu se, nekim čudom, vratio?

Colin duboko uzdahne, zatim odmahne glavom.

— Ne želim se boriti protiv žena i djece. Ne bih to naprosto mogao.

Šerif ga ozbiljno pogleda u oči.

— Ne zvuči loše, ali mislim da će ti to slabo koristiti. Svaki sudac zna da je svatko tko jaše za Kosookog Jacka spreman za svaki zločin. Da budem jasniji: ako je u pitanju prepad na poštansku kočiju, visjet će i onaj koji je sa strane držao konje i onaj koji je pucao u kočijaša.

Colin zaškrguće zubima.

— Ako je to ta vaša prokleta pravednost, o kojoj toliko pričate, fućkam na nju — procijedi promuklo.

— Stopostotne pravednosti nema nigdje, jer su zakone koji se brinu za pravdu stvarali ljudi sa svim svojim manama. No, bit će bolje da malo odspavamo. Put do San Lorenza još je vrlo dug.

Colin se ljutito zagleda u Benнета.

— Nećete mnogo spavati, šerife. Ljuto se varate ako mislite da ću vas zamijeniti na straži dok vi spavate, kako biste me svježi i odmorniji mogli predati krvniku.

Martin baci opušak u vatru što je dogorijevala.

— Tebi će, znači, biti bolje nego meni. Samo ti sklopi oči, a ja ću pripaziti da ti se ništa ne dogodi.

Šerif je to izjavio nehajno, gotovo ravnodušno, ali u duši nije tako osjećao.

Bio je izdržljiv, silno izdržljiv, ali i čovjeku koji je poznavao svaki kamen u Stjenjaku bilo je potrebno nekoliko sati sna, pogotovo ako se u posljednja tri dana i tri noći gotovo nije odmarao.

Tiho psujući zbog sputanih ruku, zatvorenik se umotao u pokrivače, a Bennet se uspravi, pripremajući se za dugu stražu.

Dva sata nakon ponoći mjesec se oprostio od milijuna zvijezda, a kada je nestalo i posljednje njegove blijede svjetlosti, Bennetovi kapci otežali su poput olova.

Napeto je zurio u tamu da bi ostao budan, boreći se protiv sjena i prikaza pustinjske noći. Bila je to bitka koju je morao izgubiti.

Sjene su lelujale pustinjom. Magla je izvirala iz pukotina i nadolazila s vrhova brda i grebena te tonula u doline i suha korita rijeka, u kojima mjesecima nije bilo ni kapi vode.

Ta je maglena koprena bila blagoslov za pustinju. Zbog njezine vlage bilo je tu i tamo ponešto oskudna raslinja, kao u »oazi« u kojoj su logorovali šerif i njegov zatvorenik.

Osamljenu čovjeku od zakona što je stajao pokraj ugašene vatre osluškujući ravnomjerno disanje usnula mladića, nije nimalo godilo to sablasno isparivanje magle. Osjećao je vlagu što mu se lijepila na zatiljku, zatim hladnoću, neugodnu poput dodira smrti, koja je uskoro stala prodirati kroz pukotine na odjeći rashlađujući mu cijelo tijelo.

On okrene glavu.

Mladić je mirno spavao.

Šerif Bennet se tužno nasmije, zvideći mladiću koji može spavati pa bio i na putu prema sudu i vješalima.

Dršćući od zime, protrlja mišiće na zatiljku, privuče koljena i sjedne, naslonivši se na stijenu. Nadi-gao se malo da bi ispod sebe izvu-kao pokrivače i ogrnuo se njima.

Tek nakon pola sata osjećao se nešto bolje, jer je debeli vuneni pokrivač uspio sačuvati njegovu tjelesnu toplinu. Samo mu je još oko vrata bilo hladno, ali i to je riješio navukavši pokrivač preko glave.

Šerif se bezuspješno borio protiv sna koji ga je sve više svlada-vao. Tu je bitku morao izgubiti. Ubrzo mu je glava klonula na prsa i on se predao.

Ispod pokrivača mladog razbojnika nešto se pomaklo.

Usprkos sputanim rukama, Clay se potpuno tiho izvukao ispod pokrivača. Dignuo je glavu i oslušnuo. Kad je začuo duboko i pravilno šerifovo disanje, on se nasmiješi.

Isto onako tiho kako se oslobodio pokrivača nastavio se pomicati kret-njama što su nalikovale klizanju i puzanju zmije koja se grčenjem i previjanjem seli na drugo mjesto.

Uspjelo mu je da se nečujno dovuče do stijene na koju bijaše naslonjen šerif.

Zadržavajući dah, da se disanjem ne bi odao, podignuo se na koljena. Pred njim je sada bio njegov čuvar, odijeljen stijenom ali nadohvat ruke. Poput bezoblične mase, čučao je ispod pokrivača.

Sputanim rukama mladić uhvati kao kandžama kamen veličine dječje glave i digne ga visoko iznad sebe.

Bio je još toliko pribran da sma-nji zamah, kako ne bi počinio ubojstvo.

Poslije tupa udarca šerif ostade u istom sjedećem položaju, samo se činilo kao da se smanjio.

Zlikovac glasno odahne. Njegove oči svjetlucale su kao u osobe koja uživa u ubijanju. Spustio je kamen i pričekao da vidi hoće li se šerif pomaknuti.

Ništa se nije dogodilo. Čovjek skutren pod pokrivačem nije se micao.

Nakon kratkog vremena, ispunjenog napetim osluškivanjem kojim je vrebao na neki znak života, Clay ustane.

Lisičine su tiho zazveckale kad je isprepleo prste, gnječio ih i stiskao da bi postali gipkiji. Kad je osjetio bockanje od postignuta optoka krvi, obišao je kamenu stijenu i onesviještena šerifa.

Pokrivač se sprijeda raširio u otvor i podsjećao na ulaz u šator. Clay, oklijevajući, raširi otvor i upitno pogleda izborano šerifovo lice.

Strah načas izobliči mladićevo lice. Da nije prejako udario? Da mu nije slomio lubanju?

Zar je Martin Bennet mrtav?

Colin Clay primakne lice šerifovu i odahne osjetivši slabo disanje onesviještenoga.

Sputanim rukama pretražio je šerifa i ubrzo u koricama o pojasu napipao držak revolvera od glatke orahovine. Polako ga izvuče i zatakne za svoj pojas, a svoj revolver zadrži u rukama, s kažiprstom na obaraču.

Bezosjećajno, hladno i gotovo neprijateljski gledale su zvijezde na zemlju na kojoj se jedan čovjek silom nastojao domoći slobode.

No djelomična sloboda nije mu mogla pomoći. Colinu bijaše potreb-

na potpuna sloboda i zato je nekoliko minuta razmišljao što da učini.

Ponajprije, mora se osloboditi lisičina. Međutim, da bi to postigao, morao bi osvijestiti šerifa. Prodrmao je Benneta, zatim ga počne tresti, ali bez uspjeha.

Iznenada se nasmijao promuklim glasom i nazvao sebe budalom što se nije odmah sjetio vode, koje je u oazi bilo toliko da bi se njome mogla osvijestiti cijela četa onesviještenih.

Clay se već tako priviknuo na lisičine da je bez teškoća napunio lončić za kavu vodom s izvora. Pri tom nije ispuštao iz vida revolver što ga je odložio kraj sebe kako bi lakše rukovao lončićem.

Voda kojom ga je Clay polio po licu malne je odmah osvijestila Benneta. Pripomogao je i revolver, što mu ga je mladić držao ispred nosa. Kada je šerif shvatio opasnu promjenu svog položaja, nije se obazirao na nabijanje i brujanje u glavi.

— Sada je na vama red, šerife, da se okanite gluposti — podrugljivo će zlikovac.

Šerif zatrepće.

— Čini se da je ova runda završila u tvoju korist — odgovori nehajno, kao da je riječ o prijateljskoj partiji pokera kojim su željeli razbiti dosadu.

— Pobjeda je potpuno moja, i to dobro upamtite — ispravi ga Colin.

— Gdje je ključ?

— Koji ključ?

— Ne brbljajte gluposti, šerife! Hoću se osloboditi tih prokletih lisičina, a za to ćete se vi pobrinuti ne želite li da vam metak prosvira glavu.

Martin Bennet se usiljeno nasmiješi.

— Sto bi imao od toga, mali glu-pane? Kakve li koristi od mrtvacu?

Colin mahne revolverom.

— Tko govori o mrtvacima? Kad bi do toga došlo... što nije potpuno isključeno, da se bolje razumijemo... tada bih vas malo-pomalo davao lešinarima za hranu. Jeste li razumijeli?

Bennet kimne.

— I druga runda je tvoja, skitnice!

— Onda...? Gdje je?

Činilo se da se šerif potpuno pomirio sa sudbinom i popustio mladiću.

— U džepu prsluka. No, nemoj odmah skvrčiti prst kada dignem ruke.

Colin ljutito isturi bradu.

— Ne miči rukama više negoli je potrebno inače pucam. Hajde... da te ne moram još jednom udariti po lubanji. No ovaj put bih to uradio revolverom.

— Ne sumnjam u to.

Šerif oprezno gurne ruku ispod prsluka i izvuče ključić, koji je u polutami zasvjetlucao poput srebra.

Zlikovac ispruži ruke i pri tom pritisne cijev revolvera na šerifovu prsnu kost. Ako opali, od kosti neće ostati mnogo, pomisli šerif. Nije htio ni zamišljati kako bi to unutra izgledalo.

Usprkos takvim otužnim predodžbama, što ih je nastojao odagnati snagom volje, njegove ruke nisu zadrhtale kad je izvadio ključ i okrenuo ga u bravi lisičine.

Brava je škljocnula kao da se okrenuo bubanj revolvera, a taj zvuk svidio se Bennetu i pomogao mu da povrati hladnokrvnost. Pogledao je Colina naglo u oči, kao da ga je nešto iznenadilo. Time je pri-

vukao razbojnikovu pažnju, tako da ovaj nije ni zamijetio kako je šerif nečujno skupio koljena i napeo goljenice. Do tog trenutka šerif je sjedio pognut, raskrečenih nogu, između kojih je čučao Clay.

— Hajde, nastavi — zareži Colin.

Šerif podigne obrve.

— Što još hoćeš? Samo stresi rukama i lisičine će pasti.

Čini se da se mladić iznenadio što nije bilo potrebno ništa više učiniti da bi se oslobodio čeličnih »narukvica«. Nije mu se moglo ni zamjeriti što je poslušao šerifov savjet kao da je izrečena najstroža zapovijed koju svakako valja poslušati. Napokon, i onako je predugo nosio lisičine. Dok su jahali kasom, ozlijedio je kožu na zglovcima.

Stresao je rukama, kao da želi otresti kapljice vode poslije pranja, i pri toj se kretnji revolver pomaknuo iz opasna položaja. Šerif nije morao ni pogledati da bi znao kako je došao njegov trenutak.

Bennet je imao na grbači gotovo šest desetljeća, ali od toga je četrdeset godina prohujalo kao da su odnesene čarolijom. Ostala mu je gipkost mladića koji nije dočekao starost u zapečku.

Lijevim koljenom udario je zlikovca svom snagom u želudac, tako da se na trenutak našao izvan smjera gađanja, i istodobno se bacio u stranu.

Sve to dogodilo se u jednoj jedinjoj sekundi.

Sreća mu je pri tom bila vrlo sklona, jer udarcem nije mladiću oduzeo samo zrak, nego i volju za protunapad, barem na onoliko vremena koliko mu je bilo potrebno.

Colinu je, naime, pozlilo pa je izgubio dosta vremena boreći se pro-

tiv mučnine što mu je sapinjala grlo. Nije se uspio ni pribрати, a već je dobio nov udarac ispod lijevog uha. Učinilo mu se kao da mu je mazga nagazila na vilicu.

No šerifu ni to nije bilo dosta. Po prirodi je oduvijek bio velikodušan a tome valja dodati i to da bijaše ljut što se dao prevariti od tog mladog prerijaskog lučalice i žutokljunca, pa je bijes morao na nekome iskaliti.

Colin Clay bio je već potpuno ošamućen kad ga je Bennet zgrabio za ovratnik i podignuo na noge.

Colinov revolver, kojim je još maločas prijetio šerifu, ležao je sada na zemlji poput bezazlena komada željeza, a on nije ni znao da mu je pao. Ako je uopće nešto i shvaćao, bila je to činjenica da još nikada nije dobio toliko batina, iako mu tučnjave po krčmama nisu bile strane.

Šerifu se činilo kao da ga obuzima orkanska snaga. Njegove šake udarale su protivnika, koji to zapravo više i nije bio, poput kuhara na ranču koji tuče odreske dok potpuno ne omekšaju kako se ne bi svađao s grubim kaubojima.

Šerifu se i samom učinilo čudnim koliko je udaraca Clay podnio prije nego što je pao u ohlađeni pepeo, gdje je prije bila vatra.

Bennet je stisnutih očiju promatrao svoju žrtvu, ali borbeni izraz njegova lica uskoro se pretvorio u odlučni osmijeh.

Jedva se bijaše uspuhao, ali ga je ponovno obuzeo tihi bijes dok je puhao u ručne zglobove što ih je ogrebao u tučnjavi.

— Prokleti idiot — zareži, a potom uzme lončić za kavu.

Colin Clay kihnuo je od hladnog mlaza vode koji mu je pomogao da se pribere, kao i Bennetu prije nekoliko minuta.

Šerif se sagne, zgrabi šakama kožnati prsluk i prstima ščepa nabore vunene košulje, pa odvuče pretučenog momka iz pepela. Ne baš nježno pritisne ga na stijenu uz koju je on maločas sjedio i odstupi nekoliko koraka. Promatrao je tu hrpicu bijede, a zatim se nasmije.

— Je li ti po volji cigara, skitni-
co?

Colin proguta slinu, gušeci se.

— Gutljaj iz boce... u bisagama.

Šerif kimne glavom.

— Vidi se da provodiš dugo vremena u sedlu. Uvijek imaš pri ruci revolver i bocu alkohola, zar ne?

No ovo podrugivanje nije ni povrijedilo ni razljutilo ispremlačenog razbojnika. Dok je šerif pretraživao bisage, Colin sklopi oči od bolnog umora.

Rakija nije samo izvanredno mirisala nego je usprkos jakosti imala izvrstan ukus. Bennet je to utvrdio pošto je dobrano gucnuo iz boce, a potom je pružio Colinu.

Nadlanicom je obrisao usne i pogledao mladića.

— Nije loše biti kradljivac konja ili stoke — reče podsmješljivo.

Clay polako podigne kapke. Izgledao je kao netko tko je proveo tri dana i tri noći u zadimljenoj krčmi, zapijajući mjesečnu plaću dvojice kaubojas.

— Što ćete sada sa mnom? — promuća.

Šerif ga začuđeno pogleda.

— Još i pitaš? Zapamti jedno, konjokradice: kad nešto započnem; onda to do kraja provedem. To zna-

či da ću te štrpati iza rešetaka. A sada mi ponovno pruži ručice.

Zlikovac poslušao. Nakon nekoliko sekundi sve je bilo kao i ranije, samo što se sada Colinu činilo kao da su ga pregazila kola.

Šerif pogleda u nebo, na kojem su zvijezde počele blijedjeti.

— Nema smisla sklapati oči — promrmlja i prijekorno nastavi: — Ti si za to kriv. Sad sjedni na kamen i ponašaj se pristojno dok pripremim zajutrak.

U tavi je cvrčala slanina od mirisa koje su Colinu rasle zazubice, premda su mu usne bile natečene i poneki zub raskliman. Međutim, to ga nije spriječilo da kruh i slaninu komad po komad trpa u usta, pošto je Bennet sve pripremio u malim hrpicama.

— Ako zdravo razmislim o svemu — iznenada će šerif — ne bih ni ja drugačije postupio.

Colin se namršti pošto je shvatio što je šerif mislio.

— Hoćete li reći kako biste i vi pokušali da me tresnete po glavi?

Šerif protrlja bradu.

— Bila je to takozvana nužna obrana. Ne, mnogo više od toga. Čovjek, naime, nema obaveza samo prema prijateljima, nego u prvom redu prema samome sebi.

— To ne razumijem.

Šerif se namršti.

— I meni je dugo trebalo da to shvatim. Proći će mnogo vremena dok spoznaš da sve što sebi dopuštaš moraš dopustiti i najljućem neprijatelju. S obzirom na naše malo razmimoilaženje, to znači da bi ti moralo odgovarati svako sredstvo samo da se ne moraš predati. Najzad, i kradljivac konja želi

živjeti, osobito onda kada ga netko vodi na vješala ili na prisilni rad u kamenolomu. On ima na to pravo, shvaćao li?

— Mislite li to ozbiljno?

Bennet kimne.

— Potpuno ozbiljno. Da bi ostao vjeran samom sebi... i zato što svatko ima samo jedan život... bio si, rekao bih, dužan poduzeti sve da bi nastavio živjeti životom koji si odabrao kad si odlučio postati prijestupnik. To si htio, zar ne?

Colin je zurio u sputane ruke.

— Ne znam više točno što sam htio kad sam pobjegao od kuće, ali slažem se s onim što ste rekli da sam morao pokušati. Eto, nije mi uspjelo. To je moja nesreća.

— Znači li to da ćeš još jednom pokušati?

— Još dva ili tri puta... onoliko koliko mi se ukaže prilika...

Šerif ponovno kimne.

— To mi se sviđa.

— Čini mi se da se vi sa mnom dobro zabavljate — odvraća Colin gorko. — Zašto ne pričate o svojoj dužnosti koju ćete, kako ste se zakleli, časno obavljati? Morate me dovesti pred sud, no kada biste me i ubili, nitko ne bi za to mario, a vi biste možda dobili i nagradu. Je li tako, ili nije?

— Tako je. — Martin Bennet se uspravi. — A sada na noge! Čeka nas dug put. Sve u svoje vrijeme.

— Aha, sada je gotovo s vašom mudrošću — progundao Colin i s mukom se protegne.

Osjećaj da ga gaze kotači teških prerijskih kola pojačao se kad mu je šerif pomogao da se popne u sedlo,

IV

Jahali su prema sjeveru. Od San Lorenza dijelilo ih je još gotovo stotinu milja.

Stotinu milja ili nešto manje do uske ćelije za mladog kradljivca konja i stoke. Zatim još desetak koraka ili nešto više do sučeva stola, potom još...

Hoće li podići vješala blizu zatvora ili će zatvorenika i osuđenika na smrt voditi kroz grad do crno obojena stratišta na brežuljku, kako bi se užasnutim građanima prikazala sablasnost tog čina?

Ako ne vješala, gdje su onda ti kamenolomi u kojima nitko ne dočeka četrdesetu?

Neprekidan i slab sjeverni vjetar, vruć poput paklena daha, tjerao je jahačima u lice valove vrućine u kojima su pred Colinovim mutnim očima lelujale predodžbe zatvora i vješala, čas se pojavljujući, čas nestajući.

Sada su bili na nekakvu putu što je krivudao ispod vrhunaca i grebena zapadnih ogranaaka gorja Sacramento. Područje prastarih šuma, što su oduvijek prijetile opasnošću, ostavili su iza sebe. Vrući vjetar što je dolazio s boka gorskih masiva puhao im je u lice, ali im je umjesto osvježjenja bacao u oči prašinu podignutu s puste ravnice između gorja Sacramento i lanca San Andreas.

Put je bio dovoljno širok da konji hodaju bok uz bok. U noći bjehu čuli udaljenu lupu i tutnjavu. Nisu o tome razgovarali, ali sada, kad su se našli usred neviđene zbrke odvaljenih stijena i pješćanih nanosa, šerif pritegne uzde.

— Eto, to se dogodilo i sada smo zarobljeni — reče tiho.

Colin je zurio u razvaljene stijene.

— A što dalje? — upita namrgodeno.

— Tebi je svejedno, zar ne? — upita šerif umjesto odgovora.

Mladić pljune.

— To će potrajati neko vrijeme — progundā, a zatim podrugljivo nastavi: — Meni to može samo odgovarati. Bolje da umrem na odronu brda, nego da ležim na drvenom ležaju iza rešetaka.

Šerifove oči tražile su nešto iza dalekog obzorja.

— Nisi me dobro razumio — reče on tihim i bezbojnim glasom. — Rekao sam da smo zarobljeni.

— O čemu to, do vraga, govorite?

— Zar ih još nisi zamijetio? Od jučer nas prate. Ne, nisu iza nas, budalo. Oni jašu usporedno s nama, na svoj način, na grebenima brežuljaka. To mogu sebi priuštiti jer jašu na mustanzima koji su spretniji na nogama od divokoza.

Na Colinovu licu ukazao se strah.

— Indijanci?

— Možda bismo se izvukli da nam ovo nije presjeklo put, ali sada nas mogu preći dok s mukom pješice pronalazimo put kroz odron. A onda ćemo biti u klopci. Ne bih mnogo dao za našu kožu ako su nas opkolili s tri strane.

— A kad bismo pobjegli u onom smjeru? — tiho predloži Colin pokazujući prema zapadu.

Šerif odmahne glavom.

— Ništa od toga. Prešli bismo samo jednu milju, a zatim se našli ispred provalije. Zar nisi još čuo za kanjon Deep Hole, skitnico?

Colin se ugrize za donju usnu.

— Što da radimo?

— Htio bih znati...— Šerif ne doreče, već prstom otvori kopču na desnoj strani bisaga i izvuče dalekozor, na kojem se ispod premaza od laka nazirala mjed, tako da je izgledao prilično star. Prije negoli ga je primaknuo očima, primijeti neodređeno: — Možda imamo sreću da su to Tonto Indijanci.

Colin se trgne.

— Jedno selo tog plemena je napadnuto. Žene, djeca i starci morali su umrijeti — procijedi.

Šerif ga upitno pogleda.

— Bojiš se za svoju kožu? Tonto Indijanci nisu lovci na skalpove, a ti si rekao da nisi bio s družinom kad je selo zapaljeno. Da nije bilo drugačije?

Colin se nasmiješi.

— Kunem se da s time nemam nikakve veze!

— Onda u redu — ravnodušno će šerif i napola se okrene u sedlu dok je primicao dalekozor očima.

Colin zadrži dah. Nikako mu nije išlo u glavu zašto šerif toliko oklijeva ako im uistinu prijeti ozbiljna opasnost.

Sada ih je i on ugledao... dvanaestak jahača što su zaustavili šarene konje na uskom gorskom rubu što se protezao duž polovine grebena.

Zašto je, do vraga, Bennet šutio o svojem otkriću? Zašto ga je tek sada upozorio na to?

Indijanci su sjedili u neudobnim drvenim sedlima na svojim čupavim konjima, a čelični vršci kopalja ljaskali su se na suncu.

Prokletstvo! Martin Bennet je rekao da Tonto Apaši nisu lovci na skalpove.

Bennet spusti dalekozor i reče:

— Baš kako sam i pretpostavljao: Apaši del Perillo.

Colin se sputanim rukama osloni na jabuku i nagne nad konja kao da traži zaklon od kiše strelica što će mu se već u idućem trenu sručiti na glavu.

— A što to znači? — upita prigušenim glasom.

Šerif ovlaži jezikom suhe usne.

— Ni više ni manje nego to da ćemo imati posla s najkrvoločnijim potomcima velikog naroda Apaša. Kad osjeti u blizini skalp, pripadnik tog plemena ponaša se poput kojota koji je nanjušio smrad crkotine. Ne, usporedba nije baš točna. Perillo je poput tigra kad nanjuši krv. Kojot je strvinar, tigar napada i ubija.

— Ali, mi im nismo ništa učinili...

Spremajući dalekozor, Bennet je okrenuo Colinu leđa i pri tom sakrio vučji osmijeh na svojem ostarjelom licu.

— Ni Tonte nisu ništa uradile Kosoikom Jacku i njegovim sinovima pakla. Imali su samo konje kojih se Jack želio dočepati, a mi nemamo samo konje, nego i dvije ope-tuše. »Vinčesterke« su za Indijance prava čarolija i vrijede im više nego da su od suha zlata. Onaj tko se među Indijancima prvi domogne puške s magazinom, prvi je među svojim i može zahtijevati lavlji dio plijena, a katkad ga njegovi suplemenici znaju izabrati i za prvog ratnika uz poglavicu. Shvaćaš li sada kakav je naš položaj?

Colinovo lice posivi, ali se odmah i ukruti, odražavajući čvrstu odluku.

— Moramo pronaći nekakav izlaz.

— Vidiš li ga ti?

— Ja sam samo zarobljenik. Sve ostalo je vaš posao, šerife.

Po sjaju u Bennetovim očima vidjelo se da ga sve to donekle i zabavlja, što je bilo prilično čudno s obzirom na opasnost koja im prijete.

— Htio bih da i meni jednom bude tako ugodno — reče. — Lijepo je kad imaš uza se nekoga kome možeš reći: »Pokaži sada što znaš.«

— A što vi zapravo znate? — upita mladić podrugljivo.

Bennet pokaže na odronjeno kamenje i stijene.

— Znat ću te uvesti među to kamenje, gurnuti u neku rupu u kojoj ćeš biti zaklonjen... sve dok te netko od njih ne skalpira.

Colin pokaže glavom preko ramena. Činilo se da ga nije previše uplašila pomisao da će izgubiti skalp sve dok je živ.

— Imaju li puške?

— Imaju, no koliko sam mogao razabrati dalekozorom, samo prastare nabijače kojima nam zasad ništa ne mogu. Potrebno im je dvostruko punjenje ako žele pogoditi metu na dvije stotine metara, no tada postoji opasnost da puške opale prema natrag i raznesu im uho.

Colin stisne oči.

— Zasad... Koliko je to?

— Barem dok ne stignemo u zaklon, ali ne smijemo tritati vrijeme na brbljarije. Hajd'mo!

Colin više nije zapitkivao.

Potjerali su konje u kaotičnu gomilu pijeska, odronjena kamenja i stijena. Činilo se kao da je tim krajem divljao suludi div.

Šerif je napeto motrio zemlju prekrivenu sivim i žutim kamenjem. Prešli su stotinjak metara i tada mu se učinilo da je našao ono što je

trižio. Pokaže Colinu dvije hridine što su bile koso prislonjene jedna uz drugu i činile kut koji im je pružao zaklon s tri strane svijeta i otvarao se prema zapadu.

— »Konjušnica« — reče i povede konja oko goleme gromade.

Kad su sjeli, zaštićeni stijenama, Colin upita:

— Zašto to ne bi bio i naš zaklon, šerife?

Bennet odveže kolan pa izvuče iz svojih i Colinovih navlaka »vinčesterke«, zatim lupne pušcanom cijevi po sivom kamenu.

— Uzbuđuje li te, možda, odavde lijep pogled na zapad? — upita zajedljivo.

Spoznavši da je postavio glupo pitanje, Colin ljutito upita:

— Što to znači?

Šerif se nasmiješi.

— Pogled je važniji od dobrog zaklona — podrugljivo odgovori i iziđe sagnut.

Mladić krene za njim. Međutim, tek što su izišli iza stijene, koja ih je privremeno zaštitila, odjekne hitac.

Zvučalo je to poput praska bičem goniča stada. Fijuk metka nisu čuli, ali bilo je dovoljno da vide kako se na zemlji, zasutoj kamenjem, kotura Colinov šešir.

Šešir se zaustavio iza tri kamene gromade. Budući da je sunce pržilo, bio je to ozbiljan gubitak i Colin nije ni pomišljao da se s time pomiri. No, samo je pomislio kako je taj iznenadni hitac crvenokošca mogao imati pogubne posljedice.

— Čini se da ipak imaju nešto bolje od starih nabijača — reče podrugljivo.

Šerif, koji je ležao tri koraka dalje po strani, okrene glavu prema

njemu. Colin se prevario ako je mislio da će time uzdrmati njegovo samopouzdanje.

— Čini se da je tako. Morat ćemo utvrditi tko je taj vrsni strijelac. Prokletstvo, morao sam ponijeti dalekozor. Ne miči se, ja ću ga donijeti.

Colin raširi oči od straha zato što je spoznao da će njegov položaj biti još opasniji ako se šerifu nešto dogodi. Međutim, njegov je bijes bio jači od zabrinutosti, pa je dao sebi oduška vrijeđajući šerifa.

— Ludi šerif gori je od tvrdoglavog mazga — reče kipteći od bijesa.

Bennet mu namigne.

— Zabrinut si za mene kao otac za svog sinčića koji glavom bez obzira srlja u opasnost, zar ne?

Colin je bio dovoljno pošten da prizna pravi razlog svoje zabrinutosti.

— Ako vas Indijanci uhvate... a to je, kako smo se uvjerali, moguće... samo je pitanje vremena kad ću ostati bez glave — sumorno odgovrati mladić.

Šerifa je sve to zabavljalo, ali to nije pokazao nijednim migom.

— Možda imaš pravo, dječake — reče polako. — Znači, tatice mora ostati uz tebe.

Ta je podrugljivost vrijeđala Colina, jer se osjećao još nesigurnijim pored šerifove pribranosti. Pokušavao je nekako prikriti zbunjenost sočno psujući.

— Do vraga i ovo prokleta mjesto! Ovdje ne možemo ostati!

Iako je s pola tijela bio izložen indijanskim mecima, šerif mirno kimne.

— Imaš pravo. Potražiti ćemo bolje mjesto. Već znam gdje ćemo ga naći, na potrebno nam je mnogo sre-

će da donde stignemo. Morat ćemo biti brzi kao da nas stotinu vragova goni. Radi samo sve ono što i ja.

— Skinite mi okove, pa ću pripaziti na sebe.

Šerif odmahne glavom.

— Tako ugroženi još nismo, a kad bih tako što i namjeravao, bilo bi to preopasno. Ti bi morao dopuzati do mene ili ja do tebe. Zar si već zaboravio svoj šešir?

— Mislim samo na njega — bjesnio je Colin.

— Znam. No, ne brini. Moramo baš tamo gdje je šešir.

Colin okrene glavu i stane napeto promatrati zapreku od kamenja.

— Morat ćemo pretrčati brisani prostor, zar ne? — upita.

— To si točno ocijenio — podrugljivo odgovori Bennet. — No, ne možemo birati put. Pazi, ja ću dati znak. Kad potrčiš, poguri se što više možeš, ali trči tako kao da te svi vrazi gone. Jesi li spreman...?

Colin duboko udahne zrak koji je imao okus prašine i kamenja.

— Jesam!

Šerif stisne ruku uz tijelo i pogne se. Mladić ga mehanički oponašao.

Ubrzo zatim Bennet se prodere:

— Sada!

Kao da ih je netko odapeo iz luka ili odbacio s katapulte, oni se baciše prema zidu od kamenja. Topot njihovih čizama odzvanjao je na tvrdu tlu. Pognuta tijela žurili su do cilja.

Šerif je imao prednost od nekoliko koraka, iako je vukao puške, koje je u skoku podigao i strelovito ih primaknuo tijelu.

Udaljenost do zida nije bila veća od trideset koraka. Šerif je stigao prvi. Činilo se kao da se iz vedra neba naglo spustila ruka golemih

pandža, podigla ga i prebacila preko stijena; barem je tako izgledalo Colinu kad je Bennet preskočio kameni zid.

Šerif mu je, doduše, izričito naredio da ga u svemu oponaša, ali on naprosto nije mogao skočiti sputanih ruku.

Morao je pokušati drugačije. Možda s osloncem za ruke?

Pokušaj je potpuno neuspjao. Premda je površina sive stijene bila gruba, sputane ruke kliznuše niz nju.

Colin se saviše u kukovima i u idućem trenutku ležao je na stijeni poput vreće brašna koju je trgovac bacio na tezgju.

Odnekud odjeknu pucnjava. Uskoro će poletjeti i strijele i fijučući preparati zrak, ako su Indijanci iskoristili to vrijeme da im se približe.

Clay je imao jedva sekundu vremena da razmisli o tome, a onda ga jedna ruka ščepa kroz prsluk i vunenenu košulju za rame. Uslijedio je trzaj, kao da ga netko želi rastrgati u dva dijela.

Tupim udarcem pao je na šljunkovito tlo s druge strane zida i ostao ležati tamo gdje je bio bačen.

No Martin Bennet se nije zadovoljio tim položajem, niti mu je on odgovarao. Ponovno je zgrabio zarobljenika i okrenuo ga na leđa, ali pri tom nije mogao izbjeći bolni dodir s komadićima stijena i krhotinama kamenja.

Šerif je dahtao u mladicevo lice i promuklim glasom upitao:

— Kako si?

Colinovo lice razvuče se u grima-su ogorčenja.

— Odlično — reče zajedljivo. — Htio bih samo oprati ruke. Čini se da sam ih zaprljao.

Šerifov pogled padne na Colinove sputane ruke, koje su bile ružno zguljene za vrijeme povlačenja preko kamene pregrade. Krvvarile su, a s nadlanica i zglavaka visjeli su komadići kože.

— Srediti ćemo to — progunda šerif, ali već u idućem trenutku njegovu pažnju zaokupi nešto drugo.

Pošto je zanijemio oštar zvuk nabijača što je dopirao s grebena, odjekne još samo jedan pucanj. Metak je zafijukao iznad hrapave površine stjenovita zaklona a njih je zasula siva prašina. Metak se fijučući izgubio u gomili porazbacana kamenja. Zacijelo je samo taknuo površinu stijene, jer bi se inače olovo razasulo.

— To je bilo blizu — reče šerif i gurne glavu u pedalj širok otvor između dva kamena.

U tom položaju ostao je nepomično kao da je i sam od kamena. Ponovno se začuo prasak.

Colin se nestrpljivo oglasi. Postavio je pitanje koje je bilo najlogičnije, ali mu se istodobno učinilo i besmislenim.

— Vidite li što?

Ni odgovor nije bio domišljatiji.

— Kako da ne. Pijesak i kamenje, a na brdu dim baruta.

Mladić se, dakako, nije zadovoljio odgovorom, jer ga krajolik doista nije zanimalo, već je odmah zatim upitao:

— A kakvi su naši izgledi?

Odgovor nije bio iscrpan, ali je bilo jasno da Martin Bennet nije promatrao samo okolinu.

— Žakleo bih se da je prokletnik koji nas drži na nišanu svoje dale-

kometne puške u najmanju ruku prvi čovjek do poglavice. Tako je! Vidim ratnika koji na poglavičinoj perjanici ima orlova umjesto gavranih pera.

— Što to znači?

— Da ga moramo maknuti!

Colin proguta slinu.

— Onda ga maknite! — procijedi istim prezirnim glasom kao i šerif koji je morao odlučivati o Indijančevu životu i smrti.

Umjesto odgovora Bennet pruži ruku iza leđa, dohvati »vinčesterku« i gurne je u pukotinu između kamenja, obuhvati vrat kundaka, a potom prisloni pušku na rame.

Colin zadrži dah, kao da time želi utjecati na točnost pogotka.

Martin Bennet dugo je nišanio prije negoli je počeo povlačiti kaži-prst.

Šerif je sve izveo propisno. Kao na gađanju, trokutasta mušica stajala je u zarezu na nišanu, a kaži-prst je lagano pritiskao obarač sve dok nije naišao na otpor.

Hitac oštro prasnu.

Prema pravilima gađanja to bi morao biti majstorski pogodak; međutim, čini se da strijelac nije bio zadovoljan.

— Prokletstvo! Nisam uspio!

Colin se nakašlje.

— Što se dogodilo?

Bennet se razljuti.

— Što bi se dogodilo? Uzalud sam pucao, a naš prijatelj je otišao u zaklon. Ah, ne hvalim se kad kažem da dobro baratam revolverom, ali s puškom sam šepRTLja. Mogao sam tamo gdje je Apaš stajao mirne duše ispaliti i punu šaku metaka.

Mladić se namršti.

— To ne zvuči dobro.

— To nije dobro — ispravi ga šerif.

Colin je promatrao svoje izranjene ruke.

— Ne znam — reče otegnutim glasom — je li to uopće važno. Pretpostavimo da ste ga pogodili. Što bi se promijenilo njegovom smrću?

— Zar ne možeš zamisliti?

— Mogu samo pretpostaviti da taj drugi ima dalekometnu pušku... »vinčesterku« ili koju drugu... i da nam njome šalje »vruće olovo«.

Bennet odmahne glavom.

— Baš nije tako, i to iz dva razloga. Već sam ti rekao da je puška opetuša, ili bilo koje drugo suvremeno vatreno oružje, velika čarolija za Perillo Apaša. Međutim, ona je uvijek vezana uz osobu koja je ima i drugome ne koristi. Poznajem ih prilično dobro. Vrlo su praznovjerni i nitko neće posegnuti za amuletom drugoga. A takva rijetkost kao što je »vinčesterka« za njih je doista prava čarolija.

— Može biti čarolija, ali možda bi ipak netko pokušao...

Šerif ponovno odmahne glavom.

— Ne vjerujem. No kada bi tako i bilo, onda bi to ostao samo pokušaj. Tko nema tu čaroliju, taj ni ne zna kako se njome rukuje. Mladiću, to je isto kao da želiš zemljoradnika koji je cijeli život orao volovima odjednom posjesti na sedlo trkaćeg konja. Ne bi izdržao u sedlu ni stotinu skokova u galopu. Isto je s Indijancima i njihovim vatrenim oružjem. Puške i revolveri su im zapravo strani, premda luduju za svim što puca. Jesi li sada shvatio?

Bilo je to jasno pitanje, ali je to malo predavanje ponukalo Colina Clayda da podrugljivo odgovori šerifu

— Pa, čini mi se da su i vama »vinčesterke« ostale nepoznanicom iako jednu vučete sa sobom.

To je podrugivanje nesumnjivo zapeklo šerifa. Međutim, Martin Bennet znao se dovoljno obuzdati da ne plane ili se razljuti. Možda se nije sjetio odgovarajućeg odgovora. Umjesto toga, zagledao se kroz »puškarnicu«.

— Eno ga ponovno! — procijedi.

— Onda ga već jednom smaknite!

Šerifov odgovor odražavao je potištenost i bespomoćnost.

— Dijeli nas najmanje dvije stotine i pedeset koračaja. Nikada ga neću pogoditi.

— Ali to nije tako nemoguće — pobuni se Colin.

— Onda ga ti pogodi, žutokljunče!

Mladić podigne sputane ruke.

— Ovako?

Bennet pokaže zube.

— Ah, sada pokušavaš i na taj način. Možda bih ti trebao i skinuti te lisičine, kako bih saznao što si sada smislio da me otpraviš na onaj svijet.

— Ne mogu vam pomoći da riješite taj problem — mirno odvratí Colin. — Oslobodite me okova, pa ću pokušati.

— Da me ubiješ?

— Najprije poglavicu, a vi ćete doći na red poslije njega, šerife.

— Sasvim zgodno, a osim toga ima nade da preživimo — ljutito će šerif. — Sada se moramo suprotstaviti družini Indijanaca, a kad bismo se, suprotno očekivanjima, izvukli iz tog pakla, onda bi ti ponovno pronašao kamen i dovršio posao, nije li tako?

Colin sliježe ramenima.

— Nisam prorok da znam što ću raditi sutra i da li će mi se pružiti prilika. No, jedno je nedvojbeno: neću se više ušeptrljati, ma što se dogodilo.

— Pa ni onda ako te pustim »s lanca« i prepustim poglavici?

Colinovo lice se ukoči.

— Nisam pas kojega možete pustiti s lanca i bilo kome prepustiti, šerife! Ako nešto učinim, onda će to odlučiti moja slobodna volja.

Martin Bennet se kiselo nasmije i uzvratí mu istom mjerom.

— Ne budi tako osjetljiv. Gdje je bila tvoja slobodna volja kad te je Kosooki Jack natjerao da pođeš za riđom kobilom, naređivši ti da se bez nje ne vratiš?

— Čini mi se da sam vam previše toga ispričao, šerife — prosikće Colin. — Bilo bi bolje da sam prešutio neke stvari koje biste mogli iskoristiti u optužnici. No, čemu sve te brbljarije? Samo gubimo vrijeme. Hoćete li pokušati sa mnom ili ne?

Oči, duboko usađene u očnim šuplinama ispod crnih obrva, potamnješe poput noći da bi uskoro zasjale čeličnim sjajem.

— Obećaješ li da ćeš poslije dobrovoljno pristati da ti ponovno sputam ruke?

— Što mislite pod »poslije«?

— Kad dokažeš da se nisi samo hvalio.

Colin odmahne glavom.

— Prilike su se izmijenile, šerife. Dosta mi je tog poguravanja amotamo. Postavljam svoje uvjete: ili ćete mi skinuti lisičine, ili ćete se sami boriti protiv Apaša. Bojim se samo da tako nećete dobro proći, ali to je vaša stvar.

Šerif stane čupkati ušnu resicu.

— Samo obazrivo sa ždrepcima — promrmlja, a zatim se nasmije. — Priznajem da su se prilike izmijenile, ali zasad mi se čini da smo nas dvojica pregovarači koji bi morali jedan drugome pomoći. Moj je prijedlog: skinut ću ti okove i osloboditi te dok se ne izvučemo iz škripca; dakle, ne samo dok ti izbaciš poglavicu iz borbe, nego sve dotle dok se ne oslobodimo svih crvenokožaca.

Sada je bio red na Colinu da se nasmije; međutim, oči su mu pri tom ostale bezizražajne.

— Niste to loše smislili, šerife! No, ja ipak prihvaćam vaš prijedlog, budući da sam uvjeren, kao i vi, da će nam Indijanci skinuti skalpove i ostaviti nas lešinarima.

— Hladan si kao riba, ali ne mogu reći da mi se to ne sviđa — promrmlja šerif. — Kad čovjek stoji ispred otvorene rake, mora se vladati kao ti sada. Što se tiče skalpova, mogu ti reći kako ni ne pomišljam da dopustim da me netko liši tog ukrasa na glavi sve dok dišem. Posljednji metak čuvam za sebe, a to treba da vrijedi i za tebe. Doduše, nije me još nitko skalpirao, ali upoznao sam jednog čovjeka koji i ljeti i zimi nosi krznenu kapu zato što na njegovoj glavi nije ostalo ništa što bi podsjećalo na ukras ljudske glave.

— Ponovno ste se razbrbljali, šerife, a vrijeme leti.

— Stari su ljudi skloni dugim razgovorima, ali uskoro ću završiti. Htio bih još samo reći to da mi je jedan starosjedilac jednom savjetovao kako je bolje da sebi metkom prosviram glavu nego dopustiti nekom od Manituovih sinova da iskuša nož na meni.

— To odlučite sami, šerife, a sada mi napokon skinite te lisičine — hladnokrvno će Colin.

Šerif uzdahne, izvuče iz džepa na prsluku ključ i otključa lisičine.

Colin protrlja zglobove, zatim zgrabi »vinčesterku«. U mladenačkom žaru nije se mogao obuzdati da ne uperi pušku u šerifa.

— Što bi se dogodilo kad bih sada opalio? — podrugljivo upita.

Međutim, podrugljivosti je nestalo čim je šerif nehajno odgovorio:

— Ako opališ, umrijet ću bržom smrću, a ti ćeš umirati... ne budeš li imao više sreće nego pameti... malo-pomalo. Tu činjenicu neće promijeniti ni poglavičina smrt. A sada, pokaži što znaš.

— Dajte mi mjesta, šerife!

Mrmrljajući, Bennet je mladiću ustupio mjesto ispred »puškarnice«.

Colin se stao pripremati. Izvježbanom kretnjom privukao je kundak ramenu, pošto je dublje navukao šešir na čelo da ga ne bi zaslijepilo jarko sunce.

Dugo je nišanio. Kad je Bennet već pomislio da će najzad opaliti, Colin spusti pušku.

Šerif se nakašlje.

— Što se dogodilo? Da nije nestao?

Umjesto odgovora mladić upita:

— Imate li šibice? Upalite jednu, pa mi je dodajte. Mušica na otvoru cijevi cakli se poput naušnice zabavljačice u gostionici.

Šerif je odmah shvatio što mladić želi, pa je izvadio iz džepa šibicu i zapalio je. Colin je uzme i malenim plamenom pažljivo nagari mušicu.

Kad je »vinčesterka« ponovno provirila kroz puškarnicu, Bennet više nije mogao izdržati. Skinuo je šešir da se ne oda kad bude proma-

trao iznad stjenovitog zida. Ipak se time izlagao opasnosti, jer su Apaši Perillo bili primitivni ljudi koji još nisu pokvarili vid čitajući tiskani papir.

Posve jasno je vidio poglavicu koji se popeo na kamenu gromadu. U odjeći od bijele jelenje kože s otisnutim ukrasima i perjanicom od gusto poredanih pera izgledao je poput prekrasna predstavnika divlje romantike. U Bennetu je kiptjelo zbog toga što nije sam uspio »skinuti«
poglavicu i time prekinuti hvalisanje mladoga zarobljenika.

Dok se šerif još ljutio sam na sebe, odjeknuo je hitac. Prasak je bio oštar i izgubio se bez odjeka u dolinama i klancima među planinama.

Poglavica odjednom nestade. Prekrasna slika, što se doimala poput živog dokumenta o legendi iz velikih vremena Indijanaca, nestala je poput crteža pastelnim kredama prebrisanog spužvom.

Nije se čuo ni samrtni krik ni pad, ništa što se ubrajalo u popratne pojave nasilne smrti. Umjesto toga, poglavica je jednostavno nestao sa stijene, kao da ga je pomeo vjetar golemom snagom divovske ruke. Kao da ga je progutala zemlja.

No, što su time dobili?

Zasad samo zadovoljstvo koje je Bennet pretvorio u jednostavnu i kratku primjedbu:

— Dobro obavljen posao, mladiću.

Colin povuče pušku. Njegove su oči hladno pogledale šerifa.

— I, što smo time dobili?

— Oni su izgubili vođu. Moraš se sada staviti u njihov položaj. Ili zamisli da usred pohoda, recimo za

vrijeme krađe stoke, netko ubije Kosočkog Jacka. Što bi bilo s druženom poslije toga?

Colin je tako zaškrgutao zubima da se njegov odgovor jedva razumio.

— Neću uopće čuti za Kosočkog Jacka. Ovdje imamo posla s Apašima.

Šerif iznenađeno digne obrve i zatim kimne.

— Dobro, upitajmo se što će oni uraditi. Postoje dvije mogućnosti: povući će se jer su potpuno bespomoćni, ili će netko tko je odavna čekao takvu priliku preuzeti zapovjedništvo i podbosti ih na osvetu. Ono prvo bilo bi prelijepo da bude istinito. U drugom slučaju izgledi su nam osrednji.

— Zašto osrednji? Imamo dvije »vinčesterke«, i kada nam se dovoljno približe, morali bismo ih srediti i bez ponovnog punjenja pušaka.

No, šerif mrzovoljno odmahne glavom.

— Praviš račun bez krčmara, u ovom slučaju bez Apaša. Ako im dopustimo da se približe toliko koliko je to nama potrebno da bismo ih mogli jednog po jednog poslati u pakao... a pri tome ne bismo smjeli promašiti... onda bi i oni mogli ugroziti nas svojim prastarim puškama. Pod osrednjim izgledima podrazumijevam kako ne smijemo dopustiti da nam se približe dok nam se ne ukaže nada za spas. Drugim riječima: moramo ih držati na udaljenosti.

— Kako ste to zamislili?

— Još ne znam. Pusti me ponovno na svoje mjesto.

Colin je ispraznio mjesto u otvoru što je služio kao puškarnica, i šerif je stao promatrati prednji dio njiho-

ve »obrambene linije«, koja je sezala do obronka na kojem su bili vidjeli Apaše. Nakon jedne minute on okrene glavu. U glasu mu se osjećala zabrinutost.

— U pokretu su. Čini se da je jednome od njih nešto sinulo.

— Što bi mu to sinulo?

— Trojica s puškama zauzela su položaj. No, gdje su drugi? Zacijelo su se nekamo povukli i smjeraju nešto što bi moglo biti za nas opasno.

Posljednje riječi zaglušila je buka triju pušaka velikog kalibra.

Colin se trgne, potom uspravi i proviri iz zaklona. Međutim, brzo se skloni natrag, jer je na drugoj strani plamtjela vatra iz pušanih cijevi. Puške su ponovno prasnule, ali pri tom se nije čuo fijuk metaka.

— Zacijelo su vježbali kao ljudi kad su tako brzo mogli nabiti svoje nabijače barutom i olovom — prosudio je šerif.

Colin je razmišljao o onome što je vidio provirivši iznad zaklona.

— Ostala su samo trojica — reče polako. — A ostali...

— Da...?

— Ili su se sakrili ili su se zakamufilirali kako bi nas mogli napasti sa svih strana. Tako je, šerife! Namjeravaju nas opkoliti.

— Možda imaš pravo, ali, prokletstvo, tome se ne možemo suprotstaviti. Možemo samo razgibati vratove marljivo gledajući u krugu, kako bismo ih na vrijeme ugledali.

— Onda svaki mora paziti na jednu stranu.

Šerif namigne.

— Govoriš kao da si bio najbolji kadet u vojnoj akademiji. Do vra- ga, kako se tako pametna glava mogla upustiti s Kosoockim Jackom?

Hajde, hajde, ne uzbuduj se čim spomenem Jacka! Drž' na oku ta tri lupeža i, ako ti se posreći, pošalji ih na vječna lovišta!

Ponovno su promijenili mjesta.

Indijanci nisu više pucali, ali baš ta tišina nakon plotuna bila je neugodna i zastrašujuća.

Indijance uglavnom i nisu vidjeli, osim njihovih gavranovih pera kojima su se okitili za ratni pohod, i tu i tamo sjajnu crnu kosu i crvenu vrpцу oko čela, ali samo načas.

Colin Clay bio je još premlad i imao je premalo iskustva u ratovanju protiv Indijanaca da bi prihvatio situaciju mirno poput okorjelog prerijskog vuka. Postao je nestrpljiv, a to nije izbjeglo Bennetu, iskusnu ratniku, čiji su živci u takvim prilikama bili spremni i na najmanju promjenu.

— Moraš biti strpljiv poput mačke ispred mišje rupe — reče tiho.

Colin nije odgovorio, ali mu se stisnuše vratni mišići. Baš kad ga je šerif opomenuo da bude strpljiv, ugleda kako se polako, čak i preoprezno, centimetar po centimetar, približava jarkocrvena uska vrpca što je pridržavala plavocrnu kosu.

Cijev »vinčesterke« slijedila je pokrete Indijanca isto tako polako, a zatim se podigla jedan milimetar. Trokutasta mušica se sada zaustavila točno na žutom vezenom uzorku na vrpci, usred čela.

Kažiprst pritisnu obarač.

Clay je širom otvorenih očiju, dok mu je buka njegove »vinčesterke« još odzvanjala u ušima, gledao kroz plamen iz cijevi. Upravo se ugasio kad se čovjek s crvenom vrpcom oko čela ukočio u uspravnom položaju.

Zadrhtao je kao da mu je hladno. Načas osjeti prazninu, premda je već drugi put ubio. S poglavicom je to bilo drugačije, jer je imao dalekometnu pušku, pa su im snage bile izjednačene. Međutim, Colinu se sada činilo kao da je ubio nenaoružana čovjeka.

Šerifov glas vratio ga je u surovu sadašnjost.

— Jesi li nekog pogodio?

— Dal

— Dobro, ali nemoj se prerano veseliti jer sada počinje okršaj na mojoj strani.

Colin naglo trgne glavom, ali prije negoli je uspio vidjeti što se događa, Bennet opali. Prasnu hitac, a zatim ljutita psovka.

— Do vraga, ponovno sam promašio!

Colin stisne zube.

— Koliko ih vidite?

— Trojicu... ne, četvoricu, ali ne pitaj me koliko ih je zapravo.

Colin nije pričekao nove obavijesti i upute. Posljednji put pogleda prema obronku i položaju crvenokožaca, a zatim napusti mjesto pokraj puškarnice i potrbuške otpuže do šerifa.

— Hoćeš mi pokazati kako se to radi, zar ne? — ogorčeno upita Bennet.

Umjesto odgovora Colin brzo opali u područje gdje se pružala stravična slika zbrkane gomile stijena, uleknuća, nakupine šljunka i pješćanih nanosa.

Metak je podigao oblak prašine kad je udario u bjelkastu stijenu.

— I ja sam promašio — utvrdi Colin hladnokrvnošću čovjeka koji bez uzbuđenja prihvaća činjenicu da i on može pogriješiti.

— Nikakva utjeha za mene — progunda šerif, zatim pogledom pregleda bližu okolinu kao da se boji da se nevidljiva opasnost već suviše približila. Poslije tog pregleda puškom pokaže Colinu vododerinu što se protezala uz podnožje visoke hridine.

— Otpuzaj tamo, mladiću — naredi. — Ako smo, naime, opkoljeni i s te strane, mogao bi nas iznenaditi komadić olova ili strijela u leđa dok ovu stranu držimo pod kontrolom.

Colin pogleda u naznačenu smjeru i odmjeri hridinu. Činilo se da nije bio zadovoljan onim što je vidio. No, ako je među zločincima Kosookog Jacka uopće nešto korisno naučio i shvatio, onda je to bilo pravilo da samo jedan čovjek može naređivati. Bilo je nedvojbeno da je u ovoj prilici zapovjednik šerif Bennet, pa je bez protivljenja krenuo prema novom položaju.

Stisnutih očiju, šerif je promatrao kako se udaljava čovjek kojega je sudbina tako iznenada dodijelila kao sudruga i suborca čovjeku koji nosi zvijezdu i koji je zapostavio sve drugo da bi tog istog suborca poslao u zatvor ili na vješala.

Premda su se u šerifovoj glavi rojile mračne misli, ipak je s odobravanjem kimnuo kad je Clay poslušao njegovu zapovijed.

Prokletstvo, taj je mladić prirodno nadaren za snalaženje na terenu i šuljanje. Da se nastavio baviti zloglasnim poslovima, nesumnjivo je da bi se o njemu za nekoliko godina imalo što pričati. Zacijelo bi postao jedan od vođa družbe zlikovaca kojemu bi ljudi prišili pridjevak »velik i opasan«, pa makar to radili stisnutih zubi i uz psovke.

Poput divovskog gmaza koji se zna okoristiti svakom neravninom na zemljištu, Colin se približavao vododerini. Stigavši na rub koji se odronjavao, okrenuo se oko svoje osi i naprosto bacio u vododerinu.

Kanal što ga je izderala voda bio je dubok otprilike metar. Znači, pad nije bio bolan, ali je to bio pad u zaklon koji je, s obzirom na okolnosti, mogao doista biti vrlo pouzdan.

V

Nekoliko sekundi Colin je ležao nepomično na pijesku što ga je u vododerinu nanio vjetar, mekanom poput ovčjeg runa. Pri tom mu najjednom sine pomisao da ga je šerif možda poslao na taj razmjerno siguran položaj samo zato da bi ga zaštitio od metka ili sačuvao od apaške strijele.

Ljut na sebe, Colin strese glavom. Ta je misao bila previše luda da bi bila istinita. Napokon, čovjeku od zakona malo bi koristilo kad bi njegov zarobljenik ostao neozlijeđen, dok bi istodobno on morao Indijancima prepustiti svoj život.

Prasak hica i prodorni krik prekinuše slijed misli kojima je Colin bio zaokupljen. Očito Bennet je imao previše posla da bi bio zabrinut za kožu svog zarobljenika.

U Colinu se istodobno probudila savjest. I on je imao pametnijeg posla nego da leži na mekanom pijesku dok Bennet zbog njega stavlja život na kocku.

Uhvativši cijev »vinčesterke«, mladić krene naprijed.

Colinov cilj bijaše završetak vododerine, koji je na blagom usponu graničio s humkom od šljunka. Stigavši tamo, on napuni magazin puške.

Nikad se ne zna.

Iako je bio budan poput divlje zvijeri u noćnom lovu, Colin nije mogao znati što se događa iza njegovih leđa. Nije ništa slutio, a to nije od njega mogao nitko ni zahtijevati, jer je i ono što je otkrio u svom vidokrugu bilo dovoljno uzbudljivo.

Najednom je sve oživjelo. Bilo je to nekako sablasno, iako je sunce neumorno pržilo. Sjene su jurile poput podnevnih duhova iskorištavajući svaku neravninu i svaku uzvisinu na zemlji prekrivenoj šljunkom.

Sve se događalo tako bešumno, sablasno i brzo da Colin nije stigao pucati. Jedanput ili dvaput prešao je puščanom cijevi uokolo, ali nije pucao. Mislio je da će biti bolje ako ne oda svoj položaj i pričekava dok bude imao sigurnu metu.

Jedan od njih mora mu doći na nišan!

Glavom mu je prolazilo Bennetovo upozorenje neka sačuva strpljenje mačke ispred mišje rupe. No kad živci poigravaju kao strune i kad su ruke mokre od znoja, onda se sve zaboravlja.

Colin je zavidio svom starijem ratnom drugu na svakom metku što ga je ispucao, pitajući se samo koliko li se metaka u toj pucnjava izgubilo negdje u daljini ili razbilo o stijene.

Nakon kratkog vremena, u kojem su se čuli hici tako ravnomjerno kao otkucavanje satnog mehanizma, nastalo je zatišje.

Međutim, to je vrijedilo samo za fijuk metaka iz »vinčesterke«. Puške Apaša nastavile su neprekidno praskati, i Colinu se činilo kao da se, nakon što je »vinčesterka« zanijemila, broj hitaca iz neprijateljskih pušaka čak povećao.

Da je Clay imao iskustva u borbi protiv Indijanaca, lako bi zaključio kako Indijanci pucaju samo zato da bi odvratili pažnju i uspješno provedli dobro smišljeni plan.

Tako je bilo i sada, a Apaši su tako pametno planirali vrijeme da to ni Bennet nije pravodobno zamijetio.

Tek kad je pogledao preko ramena, zamijeti opasnost, gotovo nadohvat ruke, koja im je prijetila od dvojice obojenih ratnika koji su očito namjeravali opkoliti Colina u labirintu stijena, pješćanih nanosa, kamenih prepreka i vododerina.

Tiho psujući, Bennet se naglo okrene. Pritisnuo je obarač i nasumce opalio. Međutim, začuo se samo metalni škljocaj, od kojega mu se sledila krv.

Prokletstvo, potrošio je municiju, a na njegova zatvorenika vrebaju dvojica ratnika koji ga očito namjeravaju ubiti bez buke, kako ne bi na sebe privukli pažnju »bljedolikog«, a zatim će njemu, Martinu Bennetu, lakše slomiti lubanju.

Šerif ispusti pušku i izvuče revolver. Smirio ga je dodir glatkog drveta.

Povlačio je okidač kao što je to tisuću puta činio da bi dobio gorko zarađenu šerifsku plaću.

Metak je podignuo Indijanca koji je čučao i odbacio ga u stijenu, pokraj koje se srušio.

Međutim, opasnost nije minula! U međuvremenu se drugi Indijanac

poput mačke prišuljao Colinu na tri koraka. Činilo se da mu od zaglušne buke nabijača, što su ponovno praskale, nije dopro do uha zvuk Bennetova »peacemakera«.

S nožem u ruci, ne ispuštajući Colina iz vida, ratnik se odgurne od stijene i skoči.

Međutim, Clay je već znao što se događa iza njegovih leđa.

U posljednjem trenutku, sekundu prije nego što mu je Apaš uspio zarinuti u leđa svjetlucavu oštricu, bacio se u stranu. Time je dobio samo nekoliko sekundi, jer se Indijanac bacio na njega poput pume koja se sprema rastrgati već svladanu antilopu. Uspjelo mu je, doduše, zgrabiti Indijanca za zapešće, ali ga nije mogao iskrenuti zbog nezgodnog položaja svoga tijela. Nije mu uspjelo ni obraniti se od snažna Indijančeva udarca.

Činilo mu se kao da ga je udario medvjed, a na licu već je osjećao Apašev vrući dah. Ispred njega, nadohvat ruke, cerilo se premazano i izobličeno lice ratnika. Apaševa lijeva ruka posegnula je za Colinovim vratom i košćati prsti stisnuše se oko protivnikova vrata da ga zaguše.

Premda svjestan goleme opasnosti u kojoj se našao Colin, Bennet se nije usudio opaliti i drugi put, jer se bojao da bi mogao pogoditi mladića.

Strahovito kriknuvši, jezivije od svakog urlika što bi ga mogao ispustiti i najkrvoločniji Apaš, Bennet trgne lovački nož iz pojasa i snažnim skokom nasrne na gomilu što se valjala po zemlji.

Njegova se lijeva munjevito spušta.

Oštrica se sve do korica zabila između Apaševih lopatica, a Indijančev smrtni krik zaglušila je iznenađena nova buka.

Zavijanje i krici zvučali su poput jecanja i jadikovanja tisuće prokletih duša u kanjonu kroz koji je bjesnio uragan.

Ni Martin Bennet ni Colin Clay nisu odmah shvatili što se događa u njihovoj blizini. I sami su imali mnogo posla, a šerif je morao podignuti mlitavo Indijančevo tijelo i pomoći mladiću da ustane.

Colin je protrljao otečena koljena, kako bi ih prisilio na poslušnost. Začuvši nevjerojatne zvukove, prestao se baviti sobom. Uvukavši glavu među ramena, kao da mu prijeti nova opasnost, promuklim glasom upita šerifa:

— Što je to?

Ruke Martina Benneta ispustiše kožnatu lovačku košulju mrtvog Indijanca. Zagledao se u držak noža što je virio između Apaševih lopatica.

Colinove oči slijedile su taj pogled. Stisnuvši usne, mladić se sagne i naglo izvuče nož, potom ga dva puta uroni u pijesak da bi ga očistio i onda pruži šerifu.

— Spremi ga do slijedeće prilike — reče promuklo kao da je to samo po sebi razumljivo, kao i ono povjerljivo »ti« kojim se obratio Bennetu.

Šerif je šutio i napeto osluškivao urlike i krik, pucanje i fijuk metaka, od kojih su neki i oko njih parali zrak što je treperio od vrućine. Zatim se njegovo izborano lice ozari osmijehom.

— Odnio me vrag ako to nisu ratni poklici Tonto Indijanaca!

— Tonto...?

Šerif se i dalje smiješio.

— Oni i Perillosi su smrtni neprijatelji i, na našu sreću, stigli su u pravo vrijeme. No, neka te to ne plaši. Oduvijek sam se prilično dobro slagao s Tonto Apašima, a ti nisi prisustvovao napadu kad je Kosooki Jack sa svojim...

Colin stisne lijevu ruku tako da su mu zglobovi pobijelili, a desnicom tako čvrsto obrgli »vinčesterku« kao da želi zdrobiti čelik i drvo.

— Ne spominji mi Kosookog Jacka! Tako smo se dogovorili! — osorno odvrati.

Bennet se sada gotovo očinski smiješio.

— Dobro, mladiću, neka bude tako kako je sada, da možemo mirno razgovarati. Budemo li sretne ruke Indijanci će se zadovoljiti time da pobiju jedni druge. Čini se da je točna ona poslovice: »Dok se dvojica svađaju, treći se veseli«.

Colin duboko uzdahne.

— Što namjeravaš, šerife?

Bennet grubo položi ruku na njegovo rame i spusti ga na dno vodođerine.

— Pričekat ćemo. Osim toga, od sada sam ja za tebe samo Martin Bennet, a ti za mene Colin Clay.

Odgovor je bio ispunjen sumnjom.

— Kako dugo, šerife... Htio sam reći... Martine?

— Dok te ne dovedem pred suca.

— Ostaješ li pri toj odluci?

— Moram, mladiću, ali ću odbiti da budem tužilac zbog pristranosti. Zamolit ću suca da me postavi za tvog branitelja. Daj mi priliku, Coline Claye, da to pošteno obavim. Branit ću, naime, prvi put čovjeka koji jaše s onu stranu zakona.

— A kako da to učinim?

— Prijeđi na moju stranu, sinko. Na stranu zakona i poštenja — odgovori Martin Bennet čvrstim i uvjerljivim glasom.

Zar Bennet doista namjerava izvesti pred sud i porotu svog novopečenog ortaka, koji je još samo morao preskočiti pregradu što je dijelila svijet pravde od svijeta zločina?

Colin Clay nije u to sumnjao, premda su mu se po glavi vrzmale dvije činjenice. Prva je bila povezana s lisičinama, koje je šerif spremio u bisage i nije ih više vadio; drugo, bilo je očito da mu se ne žuri u San Lorenzo.

Pošto bi korakom ili umjerenim kasom jahali sat-dva, Bennet bi prekinuo put. Prekid bi trajao sve dok ne bi popušili nekoliko cigareta ili bez žurbe nešto pojeli. Kao da se Bennet bojao trenutka kad će morati zarobljeniku otvoriti vrata ćelije.

I tako su još jednom polako zastali. Šerif pritegne uzde, a Colin, gledajući ga sa strane, učini isto.

— Osjećam neodoljivu želju da zapušim — reče Clay i klizne iz sedla.

Šerifov odgovor zvučao je drugačije nego inače u takvim trenucima. Bio je kratak, gotovo osoran:

— Onda smotaj sebi cigaretu.

Pomalo začuđen, Colin otvori svoju vrećicu s duhanom. Kad je smotao cigaretu, oprezno upita šerifa, zbunjen njegovim neobičnim vladanjem:

— Hoćeš li i ti jednu?

Martin Bennet šutke odmahne glavom. Stajao je lagano prignut, kao da osluškuje šapat vjetra koji je blago milovao njihova lica, užarena od sunca, i donosio im finu prašinu u usta, nos i oči.

Clay pripali. Bez riječi je popušio polovicu cigarete, dok je šerif i dalje stajao u neobičnom položaju, a zatim prekine šutnju.

— Što se dogodilo, Martine?

Bennet se polako okrene prema njemu. Pitanje koje je upravo mladiću izrazio je više očima nego glasom:

— Muči te to, zar ne?

Jarko crvenilo oblije Colinovo preplanulo lice.

— Prije tjedan dana nisam ni sanjao da ću dobrovoljno uz jednog šerifa jahati pod svoja vješala.

Pogled sivih očiju postao je još prodorniji.

— Tvoja su vješala još daleko iza obzorja, mladiću — otegnuto će Martin. — Jesi li zaboravio naš dogovor?

Clay odmahne glavom.

— Ne, ništa nisam zaboravio, ali pitam se što ti od njega očekuješ? Želiš li jednog odmetnika spasiti suca i promijeniti ga u jednoga od onih ljudi koje nazivate poštenima?

Čuvši to pitanje, Bennet se zamisli.

— Nije to tako jednostavno, prijatelju — reče nakon nekog vremena, pošto je još jednom oslušnuo vjetar. — Za skok preko pregrade do poštenja potreban ti je mnogo veći zalet od onoga koji si dosad imao na raspolaganju.

— Znači, ne želiš me obratiti?

Šerif se nasmiješi.

— Pa, nisam pop.

Colin se naceri.

— Ali, nešto ipak snuješ. Čovjek poput tebe uvijek ima nekakav cilj pred očima. Do vraga, ne možeš li otkriti odakle dolazi vjetar, onda samo mene pitaj. Dolazi sa sjeverozapada.

— Znam...

Colin podigne obrve.

— I onda? Što ti to vjetar šapuće?

— To bi znao reći Apaš. Ja ništa ne čujem, ali nešto njušim.

— Mrtvu divljač ili strvinu kраве?

Šerif je grickao donju usnu.

— I to, ali najviše osjećam miris paljevine. Vjetar ga ovamo donosi sa sjeverozapada.

— Ja ništa ne njušim.

— Sam si kriv što nisi izvježbao nos da nanjuši nešto što je izvan tvoga puta.

— Je li to izvan našega puta?

— Svakako. Da bismo došli u San Lorenzo, moramo jahati prema sjeveru. Vjetar dolazi sa sjeverozapada, kako smo obojica utvrdili, a tamo je mala farma Vincenta Tusbyja. Zapamti jedno, mladiću: čovjek koji želi pošteno živjeti ne smije projahati mimo sumnjivih mjesta, pa makar i bila izvan njegova puta. Učini li to, mora biti spreman na to da će se vjetar koji mu šapuće u uho pretvoriti u uragan, oluju, mećavu i puhati mu u lice.

— Sada govoriš kao pravi Apaš. No, pričaj dalje, ugodno te je slušati.

Bennet se namršti.

— Meni nije tako pri duši. Ne sviđa mi se što miris paljevine dolazi s Tusbyjeve farme.

— Jesi li potpuno siguran u to?

Šerif uzdahne.

— Čovjek nikada nije potpuno siguran, ali zato ćemo to provjeriti. Produžit ćemo naš put, jer moram saznati što se krije iza toga.

— Ma hajde, zašto te zabrinjava malo mirisa paljevine?

— Zaboravio si: miris paljevine i smrad raspadanja — ispravi ga šerif i popne se u sedlo.

Uzjahavši, Colin upita Benneta koliko im treba do Tusbyjeve farme.

— Dva sata, ako požurimo.

Obojica podbodu konje. Požurili su, tako da su stigli pred farmu, s koje je dopirao zadah smrti i vatre, za manje od dva sata.

— Prokletstvo! — prokune šerif, nastojeći smiriti konja rukama i nogama, jer se životinja žestoko opirala da priđe mjestu odakle je dopirao nepodnošljiv smrad.

Životinja se divlje rzala i propinjala se, dovodeći jahača u opasnost da ga zbaci sa sedla.

No i Bennet je bjesnio.

— Prokleta stara rago! — psovao je nakaznu kobilu. — Smjestit ću te u staju pokraj hromog vola ako se odmah ne smiriš! Što se mene tiče, možeš do smrti rzati za pastuhom, ali ga nikada nećeš ni vidjeti.

Colinov konj bio je pristojniji, ali i on je ukočenih nogu išao prema paljevini kuda ga je tjerao jahač.

Nešto ispred zgarišta i on se bacio u stranu, a pri tom se Colinu učinilo da mu se želudac penje u grlo. Bilo mu je još mučnije kada je zadah, što je dolazio od crknute mazge, postao nemoguć.

— Svezat ćemo ih tamo, uz izgorjeli hrast! — poviče šerif koji je nekako uspio ukrotiti Rosy.

Budući da su se gole grane izgorjela hrasta protezale daleko od crkotine, bez muke su tamo odveli konje.

Muškarci su sjahali i čvrsto zavezali uzde. Šerif je sumornim pogledom promatrao zgarište.

— Vincent Tusby je utrošio petnaest godina života da podigne ovu farmu, a sada je sve uništeno — reče ogorčeno.

— Što misliš o tome?

— Nije važno što mislim, nego što ću otkriti — otrese se Bennet i krene. Nakon nekoliko koraka okrene se prema mladiću. — Ti kreni desno, ja ću lijevo. Pripazi na tragove i pozovi me ako nađeš što sumnjivo. Ako boga znaš, nemoj izgaziti nogama ništa što bi nam moglo pomoći. Sastat ćemo se kraj bunara, između ruševina štaglja i staje.

Colin se već naviknuo na Bennetove zapovijedi, kao i na to da ih bez prigovora poslušao.

— Razumijem, gospodine!

U Colinovu odgovoru, popraćenom dodirima oboda šešira, nazirali su se samo tragovi pobune i suprostavljanja. Šerif nije ništa odgovorio.

Razdvojili su se i latili traganja. Već nakon nekoliko koraka Colinu se učini da će njegova potraga uroditi bogatim plodom jer je sve oko zgarišta bilo ugaženo tragovima stopala i kopita.

No, to mu nije mnogo koristilo jer tragovi nisu išli u jednom smjeru. Činilo se kao da su konji ispred nekadašnje stambene zgrade jurili jedan preko drugoga, ili ih čovjek koji ih je čuvao nije mogao smiriti.

Kako nikako nije mogao objasniti što se dogodilo, taj mu je posao uskoro dosadio. Stoga usprkos šerifovoj naredbi, nije pošao prema mjestu sastanka, nego je skrenuo sa smjera kojim je trebao poći da je poslušao Martina.

Međutim nije hodao nasumce po zgarištu. Naprotiv, otkrio je nešto što se čudno isticalo na tom opusto-

šenom mjestu, gdje je prevladavala siva boja pepela i crne pougljenjene drvene grede.

Među gredama što su visjele sa srušenog krova spremišta za kola svjetlucalo je nešto poput zagasita zlata...

Usporio je korak, kao da se boji da ne otkrije nešto strašno, i oprezno se približavao gredama. Zadržao je dah otkrivši odakle dolazi zagasit sjaj zlata. Okružena raspucanom i pougljenjenom drveninom, u sivilu pepela svjetlucala je ženska kosa.

Na prvi pogled izgledao je kao da vjetar pomiče vlasulju koja se uhvatila za gredu na zgarištu.

Stisnuta grla Colin ispruži ruku i uhvati zlatnu kosu. Osjetio je svilenkastu mekoću i htio je povući prema sebi. No, premda je čuperak omotao oko dva prsta, kosa se nije predavala.

Tresući glavom odustao je od pokušaja da oslobodi kosu i prihvatio se odmicanja pougljenjena drveta, nabacanog preko hrpe pepela.

U tom poslu prekinuo ga je šrif, približavajući se dugim i teškim koracima.

— Nisam li ti rekao da ćemo se sastati kraj bunara? — ljutito će Bennet, zatim mirnije nastavi: — Ništa nećemo otkriti bude li svaki išao svojim putem. Kakve gluposti radiš ovdje?

Colin se uspravi i pokaže kosu.

— Zar su to gluposti? Možeš li mi ovo objasniti? Otkada farmerske žene nose skupe vlasulje?

— Vlasulja? — Šerifov pogled se ukoči. — Prokletstvo, miči se s puta! Ne, radije mi pomози. Moramo razmaknuti sve ovo kako bismo do... vlasulje došli s druge strane.

Latili su se posla kao da ih netko nemilosrdno tjera na to bičem i uskoro odmaknuli slomljene grede, ostatke šindre i nagorjele daske. Pougljenjeno drvo pretvorilo se u prašinu. Vjetar je uskovitlao pepeo i bacao ga u znojna lica muškaraca.

Ubrzo je šerifovo ostarjelo lice i mladićeve oštre crte prekrila maska praha i pepela.

Morali su se znojiti još petnaestak minuta da bi iz pepela oslobodili nekakav humak koji je duguljastim oblikom podsjećao na grob.

Šerif je teško disao.

— Uskoro će ćeš ugledati nešto strašno, Coline Claye — reče isprekidano. — Možda bi bilo bolje da to ne gledaš...

— To me zanima, kao i tebe — odlučno će mladić, iako ga je u grlu gušilo, a u grudima je osjećao bol koju nije mogao objasniti.

Šerif se nagne nad humak, ali nije ni taknuo kosu, već je objema rukama oprezno odmicao pepeo.

Pošto je odmaknuo dovoljno pepela, ukaže se voštano lice.

Bilo je to lice djevojčice!

Oči u sitnom licu bile su zatvorene, a ustašca razvučena kao u plač. Jadnica je sigurno plakala sve dok je nije smirila smrt pod ruševinama.

Šerif ustukne i s mukom se nasloni na hrpu dasaka što ju je naslagao zajedno s Colinom, pa promrmlja:

— To je... To je bila Carmen — reče glasom koji se doimao poput šuštanja starog pergamenta.

Colin je duboko disao, kako bi se mogao pribрати.

— Poznavao si je?

Šerif je promatrao anđeosko lice mrtve djevojčice, sada prekriveno čađom i pepelom

— Dobro sam je poznavao — s mukom progovori. — Bila im je jedino dijete. Ako Vincent i Mary još nisu mrtvi, onda će umrijeti čim doznaju da nemaju više kćerke. Bilo joj je dvanaest, trinaest godina... ne znam točno. Moramo je pokopati. Pogledaj ima li gdje kakva lopata ili nekakav alat.

Colinovo lice posivjelo je od napora da se pribere. Ovaj put nije podrugljivo odvratio »Razumijem, gospodine«, nego je samo kimnuo i udaljio se.

Dugo je tražio dok je između ruševina našao motiku, slomljena drška, i nagorjelu lopatu. Kad se vratio, šerif je već oslobodio leš iz ruševina. Njegovo je lice potpuno izgubilo ljudski izgled pretvorivši se u demonsku masku.

— Dobro ovo pogledaj i nikada ne zaboravi! — procijedi.

Colin se primakne i strese se.

U poderanoj haljinici mrtva je djevojčica djelovala stravičnije nego da je gola ležala na stolu za seciranje. Na donjem dijelu tijela imala je strašnu ranu. Cijelo tijelo joj je bilo išarano modricama, a koža ispucana.

— Zvjerski je ubijena... — reče šerif.

Colin je kao omamljen odmahivao glavom. Bennet se nije na nje ga obazirao. Njegov glas nije imao ni zvuka ni boje, ali je u mladićevim ušima odiekiivao poput trublje koja poziva na osvetu:

— Tko god to učinio, ja ću ga naći! Predat ću ga krvniku ili ubiti svojom rukom... pa morao ga raskomadati. Kunem se!

Izobličeni glas umukne. Colin se prisiljavao da ne gleda u to dječje

tijelo i ukočeno lice što ga je tek smrt oslobodila patnje.

— Mogu li nešto učiniti? — upita, dok su mu riječi zapinjale u grlu.

Pogledom umiruće životinje, u kojemu je još kao nekim čudom tinjala vatra, šerif se obrati Colinu.

— Želiš li doista nešto učiniti da ovaj zločin ne ostane nekažnjen?

— Sve što i ti želiš?

— Doista sve?

— Da. Možeš me iskušati.

— Dobro. Pretpostavimo da sigurno znaš da je pred tobom čovjek koji je ubio ovu djevojčicu... bi li ga mogao ubiti znajući da si s njim dugo jahao i drugovao?

Colin pogleda djevojčicu, ispunjen bolom. Osjeti kako mu leđima prolaze hladni srsi i tako se strese da su mu se zgrčila ramena. Onda se naglo okrene i pogleda Benneta u oči.

Njihovi se pogledi stopiše.

— Da, mogao bih ga ubiti! — odlučno reče.

Šerif je teško disao, a zatim je rekao nešto što je zvučalo poput tajanstvena proročanstva.

— Možda ćeš sad znati razliku između dobra i zla!

Colin nije razumio, ili nije htio razumjeti. Možda mu te proročanske riječi nisu ni doprle do svijesti. Zapravo, nije ni razmišljao o šerifovim tajanstvenim riječima, nego se potpuno vratio u stvarnost, upitavši ga ne bi li morali pogledati gdje su ostali ukućani, jesu li još živi ili ranjeni...

— Poslije, kad utvrdimo što nam kažu tragovi. Samo zakletvama nećemo ništa učiniti. Morat ćemo jahati, pa makar do kraja svijeta.

— Tako daleko ne moramo — odreže Colin.

— Odakle znaš? Samo sam se slikovito izrazio.

— I ja već imam predodžbu što se ovdje zbilo. Ovo mi je pomoglo.

— Što? — zbunjeno upita šerif jer je u Colinovim rukama vidio samo ostatke oruđa.

Mladić spusti motiku, sagne se i gurne ruku u široku saru svoje kaubojske čizme, pa izvuče lovački nož. Od korica, napravljenih od roga, nazirali su se samo pougljenjeni ostaci. Oštrica, široka 5 i duga 35 cm, svjetlucala je, ali je na njoj bilo i čudnih mrlja koje nisu potjecale od čađe i pepela.

— Pogledaj ovo.

Šerif odvažne na ruci oštro oružje, zatim po tko zna koji put pogleda mrtvu djevojčicu.

— Rana i ta oštrica... — promrm-lja.

Colin kimne glavom.

— Sve se slaže. No nisi još pošteno ni pogledao ubojito oružje.

Poslušavši ga, šerif nekoliko puta okrene nož u ruci. Naposljetku odmahne glavom.

— Vidim na njemu samo mrlje krvi, ništa više.

— A odakle potječe?

Šerif očisti mjedeni štitnik od čađe i pepela i primakne nož očima.

— Uvezen je iz Sheffielda, u Engleskoj. Takvih ima tisuće na Zapadu.

— Znam, ali to je poseban nož. Ne zanima nas proizvođač, već čovjek koji ga je posjedovao i njime ubio ovu djevojčicu.

— Ti znaš...?

— Kosooki Jack!

— Jesi li potpuno siguran?

Colin uzme nož i rubom prsluka očisti srebrni završetak drška, a zatim ga okrene prema svjetlu.

— Vidiš li što je ovdje urezano?

— Mrtvačka glava...

— Znak Kosookog Jacka, a ova tri slova ispod mrtvačke glave njegovi su inicijali, da ne bi bilo zabune...

Šerifove oči zasvjetlucaše i on pročitava slova.

— J O'H.

— Shvaćaš li sada o kome je riječ? Ubojica se zove Jack O'Hara, a nadimak mu je Kosooki Jack.

— Sad barem znam koga ću predati krvniku, ili vlastoručno ubiti.

Colin pruži ruku, kao što ptica grabljivica pruža kandže, i zgrabi nož.

— To pripada meni, a i ubojica je moj.

— Ja nosim šerifsku zvijezdu.

Colinovim licem preleti hladan, sablasni osmijeh.

— Ako je to toliko važno, onda ću se potruditi da i ja dobijem zvijezdu. Kako da dođem do nje?

Šerif se odjednom oneraspoloži, što je pokazao naglim dizanjem i spuštanjem ramena.

— Ne moraš se previše mučiti — reče. — U zemlji u kojoj su polovica svih čuvara zakona ništarije, skitnice i revolveraši, nije teško domoći se zvijezde. Uđi u prvi šerifov ured, pokaži da znaš pucati, čitati i pisati i zakuni se na bibliju. I to je sve!

— A gdje ću naći prvi šerifov ured? — zapita Colin, kojega kao da i nisu iznenadile šerifove riječi.

Martin Bennet se namršti.

— Tamo smo se i uputili, ali ne moraš prijeći toliki put ako ti je doista do toga toliko stalo.

— Kunem se da sam to najozbiljnije mislio!

Šerif se zamisli.

— Ovo nije baš prikladno mjesto da se zakuneš na bibliju, koju i onako nemamo, ali reci ovo: »Kunem se onim što mi je najsvetije da imam najozbiljnije namjere«.

— Zašto da to kažem sada i ovdje? — začudi se Colin.

Bennet nervozno skine zvijezdu sa svog prsluka i pruži je mladiću.

— Želiš li je doista?

Colin, uzbuđeno reče:

— Kunem se onim što mi je najsvetije da imam najozbiljnije namjere!

Bennet priđe i pričvrsti zvijezdu na mladićeve prsa, potom mu spusti ruku na rame. U tom činu bilo je nečeg neizrecivo svečanog.

— Onda pođi i dovedi svog čovjeka, šerife!

Colina je donekle ganuo taj čin kojim ga je Bennet imenovao zamjenikom šerifa, ali to nije htio pokazati. On se sagne i podigne motiku, zatim ozbiljno reče:

— Dovest ću Kosookog Jacka na vješala ili ću ga ubiti zbog djevojčice koju sada moramo pokopati.

Šerifov pogled odluta. Njegovo je lice odražavalo šilan umor, a takav mu je bio i glas kad je rekao:

— Počni već jednom. Ja ću pogledati tragove i potražiti Vincenta i Mary Tusby.

Colin nogom gurne ostatak grede u stranu.

— Drveta ima za više od tri križa — reče tužno. — No, djevojčica ne smije ovdje počivati. Iskopat ću joj grob iza štaglja, u zelenilu, u sjeni starog drveća.

— Neka bude tako — reče šerif i okrene se.

Colin pažljivo podigne mrtvu djevojčicu kao da je želi uljuljati u san i prošapće:

— Pokopat ću te u sjeni zelenih krošanja.

VI

Ima uspomena koje na dugom putu izblijede poput sjaja zvijezda u Ivanjskoj noći i rasplinu se poput dima logorske vatre kad ga pokrene večernji povjetarac. No, neke se neizbrisivo usjeku u pamet. One prate čovjeka danima, godinama i ne ostavljaju ga do smrti.

Takva mračna uspomena duboko se urezala u pamet Colina Claya kad su na zgarištu farme Vincenta Tusbyja ostavili iza sebe tri križa...

Kad bi se na vrućoj zemlji ukazala koja sjenka, odmah je u njoj vidio križ. U besanim noćima, dok je Martin Bennet čvrsto spavao, ispred njegovih uplašanih očiju prolazila je četa crnih križeva od pougljenjenih greda.

Čovjek kojega danju i noću progone takve prikaze ne može ostati onakav kakav je bio. Šerif Bennet je to znao. Promatrao je kako se bivši zločinac, kojemu je on pričvrstio šerifsku zvijezdu, pretvara u muškarca, surova poput Stjenjaka i hladna kao santa leda.

Međutim, ta je santa leda bila nabijena eksplozivom na kojemu je tinjao stijenj.

Kad bi god Colin Clay, jašući stjenovitom divljinom planinskog lanca San Andreas, promijenio smjer i tražio put kroz labirint kanjona, klanaca i vrletnih staza, vatra tog

stijenja približila bi se ubojitom naboju.

Jednoga će dana taj naboj eksplodirati, a onda će to biti smrt Colina Claya ili strahovit kraj Kosookog Jacka i njegove družine.

Jednoga dana, kad se sunce približilo zapadu, Colin pritegnu uzde. Zaustavio se na skrovitom, stjenovitom mjestu na kojem su se dva uska kanjona spajala u jedan.

Šerif je zaustavio svoju ružnu kobilu ispred Colina za cijelu njezinu dužinu. Začulo se tiho zveckanje stremena o stremen.

— Onda, izvidniče?

Pokušao je tim pitanjem nekako razvedriti Colina, ali nije uspio.

Mladić je nastavio ukočeno gledati pred sebe.

— Ovdje moraš odlučiti, ortače — reče kratko.

Šerif odmahne glavom.

— Ti si izviđač koji nas vodiš i vođa koji izdaje naređenja.

— Ne znam koji je put pravi.

Šerif nije ničim pokazivao da mu želi pomoći.

— Odluči, ovako ili onako. Bolje da načiniš nešto pogrešno nego da odustaneš.

Lice bivšeg razbojnika i sadašnjeg šerifa tako je smršavjelo da su mu obrazi potpuno upali. Stotine bora izbrazdale su njegovo lice. Colin Clay izgledao je sada poput starih kopača zlata koji tu i tamo iziđu iz kamene pustinje s nekoliko zrnaca zlata u džepu, da bi ga zamijenili za viski, a tada ponovno nestanu u divljini do iduće prilike, ako je uopće bude.

Djelovao je istodobno poput starog Indijanca kojega mladi ratnici iz njegova plemena pitaju za savjet

kada će biti povoljan mjesec za idući ratni pohod.

Nije bilo sumnje da je Colin Clay izvana i iznutra bio deset godina stariji. Život u dužini Jacka O'Hare, uza sve opasnosti i uvijek u sjeni vješala, nije učinio ono što je postigla jedna jedina šerifska zvijezda.

On sjaše.

— Drži konje dok se vratim. Moram vidjeti kojim putem ćemo dalje.

Šerif kimne, pa i on sjaše i pokaže sunce na zapadu.

— Ako se ne vratiš kad sunce zađe, potražiti ću te.

— Da, morat ćeš me svakako potražiti — odvrati Colin, izvuče »vinčesterku« iz toka i spusti se u kanjon.

Martin Bennet je uhvatio zajedno jedne i druge uzde i spustio se na malu ravnu plohu koja je stršala iz jedne strme stijene.

Vidio je Colina, sve manjeg i manjeg, dok mladić naposljetku nije nestao iza zavoja na dnu kanjona, koji je ovdje bio širok otprilike 25 metara.

•

Grimizni sjaj večernjeg rumenila još je obasjavao lanac San Andreas kad se Colin Clay vratio, tako iznenada da je Martin Bennet nagonski izvukao kolt iz korica.

— Spremi ga, prijatelju — mirno reče Colin.

Bennet tiho opsuje.

— Kuga te odnijela, šerife! Nemoj to više činiti. Katkad je moj kažiprst brži od mene, a kad bi se tako nešto dogodilo, bilo bi mi žao.

Colin priđe bliže i sjedne na kamen. Njegovo je ponašanje odražavalo sigurnost čovjeka, uvjerenog da

mu se uskoro ništa zlo neće dogoditi.

— I trebalo bi ti biti žao — reče mladić poluglasno. — Mrtav čovjek ti, naime, ne može reći koji je pravi put, zar ne?

— A ti znaš koji je pravi?

— Znam jedan kojim se možemo nezamjetno približiti cilju. Kosooki Jack je glupan koji umišlja da je najpametniji od svih vođa zločinačkih družina.

— Pazi da ne pogriješiš i potcijeniš neprijatelja — upozori ga šerif. — Koji je to put?

Colin pokaže na kanjon koji je upravo istraživao.

— Do tvrđave O'Hara postoje tri prilaza.

— Tvrđava O'Hara?!

Colin se nasmiješi.

— Tako je Kosooki Jack nazvao svoje skrovište. On je tašta budala, i to će ga stajati glave. Oba kanjona koja se ovdje spajaju i, najvjerojatnije, negdje na zapadu razdvajane milje u klancu. To je jedan od prilaza skrovištu što ga je Kosooki Jack okrstio tvrđavom. Klancem u kojem sam upravo bio konji ne mogu proći, ali, zato možemo mi pješice. Jack se ni u snu ne nada da bi netko ozlijedio koljena ili ogulio ruke kako bi njega posjetio.

— Razumijem — promrmlja Bennet i pogleda Colinove oguljene ruke.

— Nije važno — reče mladić. — Osim toga, postoji jedan prilaz sa sjevera i još jedan s rijeke Rio Grande. No za nas dolazi u obzir samo kanjon koji sam ispitao.

— Jesi li smislio kakav plan?

Colin zamišljeno protrlja bradu.

— Jesam, ali on ima jednu manu. Što ćemo s konjima?

— Morali bismo ih ostaviti ovdje, zar ne? Zabrinut si da ih možda više nećemo naći? Onda te mogu utješiti. Ako nagovorim Rosy, ona će ostati na jednom mjestu kao prikovana sve dok se ne vratim ili dok ona ne pregladni. Ako je zavežemo zajedno s tvojim konjem, ona ga neće pustiti da pobjegne.

Colin odmahne glavom.

— To me ne zabrinjava.

— Što onda?

— Ako se ovuda motaju izvidnici Kosookog Jacka, konji bi ih mogli upozoriti na našu prisutnost. Mogao bi nam se iznenada naći netko iza leđa, upravo onda kad budemo na najboljem putu da uništimo Jackovo gnijezdo ili, ako ti to bolje zvuči, opsjednemo tvrđavu O'Hara.

Šerif zaškilji.

— Jesi li doista čvrsto odlučio da obračunáš s čitavom družbom?

— Neću se osloboditi mučne uspomene na ubijenu djevojčicu dokle god bilo koji od njih bude živ.

Šerif pogledom obuhvati okolinu.

— Konje možemo odvesti još dalje, ali moramo računati na opasnost da ih netko slučajno otkrije.

— Dobro, onda nema problema — odlučno će Colin. — Smrkava se, i moramo krenuti.

— Ti naređuješ.

Mladić uzdahne.

— Ponavljaš se, šerife! No, spremi se, ako ti se moje zapovijedanje toliko sviđa.

— Već sam spreman.

— Ponesi i pušku. Možda ćeš imati sretan dan i nešto pogoditi.

— Nadam se, gospodine — uvrijeđeno odvraća Bennet i namršti se.

Na dnu kanjona vladala je već mrkla tama, a njih je čekao još dug put.

Kamenje oštrih rubova urezivalo se u kožu čizama kao u maslac. Kad bi kamenje glasno zaškripalo, zastali bi, premda je Colin mislio kako nema opasnosti da ih netko čuje.

— Jesi li toliko siguran? — ljutito će Bennet, protrljavši koljeno što ga je ozlijedio na nazubljenoj stijeni.

Visoko iznad njih žmirkale su zvijezde, ali njihova svjetlost nije prodirala u dubinu kanjona, stijene kojega su se dizale nekoliko stotina metara uvis.

Dva sata nakon ponoći stigli su na mjesto gdje su se kanjoni ponovno spajali.

— Sad će biti »gusto«, zar ne? — šapnu šerif.

— Ne smijemo više razgovarati — tiho će Colin. — Ostani uvijek nekoliko koraka iza mene i ne pucaj odmah čim ugledaš nekakvu sjenu koja se miče. Ovdje ima divovskih šišmiša i sova koje mogu čovjeka nasmrt preplašiti.

— Razumijem, šerife — šapne Bennet.

Bilo im je potrebno mnogo vremena da bi prošli kroz usku dolinu u kojoj su se kanjoni spojili, a zatim je počelo penjanje. Šerif je pri svakom koraku psovao u sebi kao kočijaš.

Obronak na koji su se morali popeti bio je na tom mjestu samo dvadesetak metara visok, ali i to je bilo dovoljno da im znoj curi potocima.

Zatim uroniše u duboku maglu, koja je obavila vrh i greben.

Na zaravni, na koju su naposljetku stigli, magla je bila tako gusta da je Bennet ponovno našao svog sudruga tek pošto je neko vrijeme

opipavao oko sebe. Sasvim se približio Colinu i primaknuo usne njegovu uhu.

— To je naprosto ludo — šapnu.

— Sve je u redu. Kad sunce izađe, vidjet ćemo tvrđavu točno ispod nas.

— Jesi li potpuno siguran?

— Ne zaboravi da sam ovdje gotovo kao kod kuće.

Šerif zašuti. Možda je tek sada počeo razmišljati kako je vlastitu zvijezdu prikopčao jednom kradljivcu stoke i konja, kojega je očekivao sudac u San Lorenzu.

Nakon tri sata pojavilo se sunce tako nenadano kao da je odskočilo iza brda, i Bennet se nehotice okrenuo ne bi li našao nekakav zaklon. Međutim, ostao je nepomično ležati, pošto je pomalo posramljen utvrdio da se njegov ortak odvikao do ruba klisure.

Colin okrene glavu i daje mu rukom znak.

Šerif kimne i otpuže do mladića.

Još se nije ništa vidjelo, ali sunce je svojim žarkim strelicama probijalo maglu i polako podizalo sivu koprenu iz doline. Naleti vjetra odnosili su oblake magle, tjerajući ih preko grebena i bila, i vrtjeli ih tako dugo dok se nisu raspršili.

— Uskoro ćemo ih vidjeti. U pećini ne mogu ložiti vatru jer bi se zagušili u dimu — šaptao je Colin.

Šerifov pogled slijedio je pokrete Colinove ruke. Ono što je mladić nazvao pećinom samo je upola zasluživalo taj naziv. Druga polovina razbojničkog gnijezda bila je nadogradnja poput brvnare, koju je Kosooki Jack sagradio na ulazu prirodne pećine u brdu.

Nakon kratkog vremena dogodilo se ono što je Colin i predvidio.

Na otvoreno su izašla petorica muškaraca, pa počela uz vatru o nečemu raspravljati. Možda se nisu mogli suglasiti tko će pripremiti za jutrak. Njihova lica skrivali su šeširi širokih oboda i Martin Bennet je proklinjao sebe što je zaboravio ponijeti dalekozor.

— Što sada? — upita tiho.

Colinove oči pretvoriše se u dva proreza.

— Sredit ćemo ih prije negoli se razbježe — reče prigušenim ali i prodornim glasom.

Šerif odmahne glavom i spusti ruku na zatvarač Colinove »vinčesterke«.

— Nosiš zvijezdu, šerife. Ono što želiš učiniti je ubojstvo.

— Mladić je frktao nosom.

— Što, do vraga...

— Zatraži da se predaju.

Colin osjeti kako mu se suši grlo.

— A što ako to ne učine?

— Onda su izabrali smrt — hladno odgovori Bennet.

Colin načas sklopi oči, potom tako iznenada skoči na noge da je šerif uzalud ispružio ruku da ga zadrži.

Raskrečenih nogu, oslonivši »vinčesterku« na bedro, stajao je potpuno uspravljen. Njegov glas orio se poput krika ptice grabljivice.

— Ruke uvis i izlazite jedan po jedan! Nema nade da se izvućete!

Skupina razbojnika se iznenadila kao da je grom opalio iz vedra neba. Načas su zastali, a zatim se razbježe. Nekoliko trenutaka zatim prasnu prvi hici.

Dvojica razbojnika donijela su puške iz brvnare, a drugi su pucali iz revolvera.

No razbojnici su se doista našli u škripcu, jer je bilo gotovo bezizgled-

no boriti se protiv napadača koji se nalazi na položaju što je nadvisivao njihov. Bilo je doista onako kako im je Colin i doviknuo: nisu imali ni kakve nade!

Nisu mogli pobjeći ni od »vinčesterke« Martina Benneta, iako je izrazito slabo gađao puškom. Prvi je to na sebi osjetio Nespretni Bill, čije su kandžaste ruke, obrasle crvenkastim dlakama, besmisleno mahale revolverima amo-tamo.

Šerifov metak odbacio ga je na prednji zid nadograđene brvnare. Tu se srušio.

Obavijen kišom olova, Colin se bacio na zemlju pokraj šerifa. Iz njegove »vinčesterke« zafijuče metak i Golemog Jeffa pošalje njegovim precima.

Iznenada praskanje umukne.

Dim baruta lebdio je zrakom i slatkastim mirisom, koji je odisao smrću, podražavao sluznicu.

Jutarnji vjetar, koji se poigravao s oblačićima magle, prestao je puhati.

Cvrkutanje neke ptice pojačavalo je dojam tišine.

Kad je i ptica prestala cvrkutati, oglasi se Martin Bennet.

— Sada razmišljaju što da rade — reče otegnuto, potom nastavi: — A o čemu ti razmišljaš?

Colinu je trebalo nekoliko trenuta da sredi mutne misli i osjeća je, koji su ga svladali i da ih uobliči u riječi.

— To je strašno.

U tome nije bilo ništa neobično. Bio je to samo bolan krik, premda je Colinov glas bio prigušen.

Martin Bennet je to vjerojatno shvatio, jer je njegovo pitanje zvučalo kao da već unaprijed znade odgovor.

— Ubijanje?

Colin zaškrguće zubima, zatim šutke kimne.

— To najprije valja naučiti — reče promuklo.

Šerifove ruke obuhvatiše cijev i kundak. Ramenom je gurnuo svog druga, kao da želi na njega prenijeti dio svoje stoičke mirnoće. Ono što je rekao zvučalo je poput oštre ironije, ali on je to zacijelo smatrao jedinim načinom da sačuva Colina Claya od tonjenja u mučnu griznju savjesti.

— U Kosookog Jacka bi to brže naučio.

Colin se okrene prema njemu izobličena lica. Njegov je odgovor zvučao poput bijesnog režanja vuka koji se sprema da napadne žrtvu.

— Zbog ovoga bih ti najradije porazbijao sve zube, ali jednoga ću dana to možda i učiniti.

Martin zatrepće kapcima, kao da se nakon te prijetnje osjećao mnogo bolje nego prije.

— Ako se odavde izvučemo, zar ne?

— Zar više nemaš pregleda nad situacijom? — upita Colin podrugljivo. — Oni dolje, dakako, razmišljaju kako da se izvuku. Mi takvih briga nemamo, jer nismo mi oni koji se moraju braniti.

Šerifovim licem prijeđe osmijeh.

— Hvala na poruci, šerife. Sâm ne bih to nikada otkrio. No, ti si šerif, a kome bog daje pravo, tome daje i razum.

— Jesi li sada prolio dovoljno otrova?

— Samo još jednu primjedbu... ako nemaš ništa protiv. Tvoje oči su mlađe, a vjerojatnije i oštrije od mojih. Osim toga, imaš neke prednosti zato što osobno poznaješ Kosoo-

kog Jacka i što si s njim bio blizak. Jesmo li ga ubili ili je još živ? Ako jest, gdje se zavukao?

Colin obriše rukavom znoj sa čela, pa prstima protrlja oči.

Šerifovo pitanje došlo je pravodobno, jer sada, uz kristalno jasno jutarnje svjetlo i na zraku koji je bio čist kao planinsko jezero i još nije treperio od dnevne vrućine, sve se nekako doimalo bliže. Čovjek dobra vida mogao bi raspoznati lica kad bi se ovaj ili onaj razbojnik malo zadržao izvan zaklona.

Colin je sokolovim okom gledao u dubinu, no nije se zadovoljio samo time da nekoga traži pogledom. U trenutku kada je iza jedne stijene poskočio jedan od razbojnika, pokušavajući se domoći pećine, Colin čvrsto pritisne kundak o rame.

Puška je u njegovim rukama bila kao prikovana. Oko, zarez na nišanu, mušica i meta spojili su se u pravac smrti koji je neprekidno, poput kruženja kazaljke na satu, slijedio brze skokove kojima se razbojnik htio dočepati zaklona.

Već je gotovo stigao na otvoren ulaz, kroz koji je zjapila tama, kad je Colin opalio.

Tri koraka ispred vrata zločinac ispusti revolver i zabaci obje ruke iznad glave.

Zastao je u tom položaju, a zatim se u trzaju okrenuo, zateturao i pao nauzmak. Kako je pao, tako je i ostao ležati; nije se ni zgrčio ni trgnuo.

— Bio je to Neil Geddes — jetko reče Colin.

— Je li što vrijedio?

— Ima na savjesti dvojicu, a jedan od njih bio je pomoćnik šerifa,

ako ti mrtvaci iz njegove prošlosti nisu bili puko hvalisanje.

— I ako on uopće ima savjesti — nadopuni ga Bennet. — Samo mirno, druže. Upravo si napravio čovječanstvu uslugu koja se nikako ne bi mogla platiti plaćom jednog šerifa.

— O čemu to govoriš?

— Govorim o redu, zakonu i o ljudima koji su zaduženi da ga čuvaju. Bez njih nema civilizacije. Ono što su prije radili doseljenici koji su tražili zemlju, zlato pa traperi koji su prvi došli u ovu divljinu, to radimo danas mi, ljudi koji na prsima nose zvijezdu. A ti si postao jedan od njih, Coline Claye.

Colin spusti s puške lijevu ruku i dodirne srebrnu zvijezdu. Zatim odmahne glavom.

— Daleko sam ja od toga. Ne čini samo zvijezda šerifa. Između mene i ostalih još je sudac.

— Točno — suglasi se šerif. — No, ti si već na ovoj strani ograde. Usudio si se iskočiti s »vrućeg sedla« i dočekao si se na noge.

— Svaka se mačka dočeka na noge — podrugljivo će Colin.

Bio je to neobičan razgovor, u kojem se ispreplitala Colinova sumnja i Bennetovo veliko životno iskustvo.

Šerif je doduše mogao spoznati da vrijeme za taj razgovor još nije došlo, iako je njihov položaj pružao za to dovoljno povoda. Vratio se u grubu stvarnost i gledajući u dubinu reče:

— Gospodin Neil Geddes, znači, nije više među živima. A kako je s onim drugim?

— Na koga to misliš?

— Na onoga pokraj brvnare u kojega sam ja pucao. Znaš li tko je to?

— Nespretni Bill.

— Hm, ime mu odgovara. Baš je bio nespretni, inače ga ne bi pogodio metak takva nespretnjakovića kakav sam ja. A što je s visokim momkom kojega si ti pogodio?

— To bi mogao biti Golemi Jeff, ali nisam u to potpuno siguran. Do vraga, zašto te to zanima?

— Zar ne shvaćaš? Rado bih znao da li je i Kosooki Jack među mrtvima. Pazi! Jedan ponovno nešto pokušava!

No Bennetovo oštro upozorenje nije bilo ni potrebno. Cijev Colino-ve puške naglo se okrenula, kao sama od sebe, i iz nje je zafijukao metak te spriječio bijeg još jednog razbojnika.

Pošto se naglo zaustavio, čovjek je učinio još nekoliko ukočenih koraka, potom je pao kao da mu je netko odrezao noge.

— Ted Dundee — savjesno je bilježio Colin.

Šerif ponovno stavi ruku na mlađičevo rame.

— Ne tako, Coline! Mi moramo ubijati jer to je dio našega prokletog posla, a to bismo trebali obavljati mirne savjesti jer time uspostavljamo red koji je zemlji potreban da bi prehranila milijune ljudi. No, mi nismo bilježnici smrti... ako shvaćaš što time želim reći.

— Sada je preostao još samo jedan — odvrati Colin, koji se naoko nije obazirao na šerifove riječi. Vladao se kao da mu prijekori starijeg čovjeka ulaze kroz jedno uho, a izlaze kroz drugo.

Martin Bennet je dobro znao da mu u toj pustinji nimalo ne pristaje

uloga učitelja budući da je i sam čvrsto odlučio da jednom zauvijek obračuna s drušvom Kosookog Jacka, pa su zato njegove riječi istodobno bile i molba i zapovijed.

— Prepusti ga meni.

Colin odmahne glavom.

— I sam znaš, druže, da ne vrije-diš mnogo kad pucaš puškom. Mogao bi izazvati nesreću.

Šerif razrogači oči od iznenađenja.

— Nesreću, kako to? Onda će to zacijelo biti nesreća onoga tko se zavukao iza gomile drveta.

— Upravo tako...

— Ne razumijem te.

— Nije ni potrebno, ali prepusti ga meni.

Tresući glavom od nerazumijevanja, šerif ponovno čvršće podupre pušku.

— Pa dobro, kako želiš. Ali poslije nemoj jadikovati kako si čitavu družbu morao gotovo sam poubijati i da ti noću mrtvaci ne daju spavati.

Odgovor kao da nije imao prave veze s Colinovim zahtjevom da mu prepusti razbojnika.

— Spavat ću mirno tek onda kad Kosookog Jacka ubijem, a drugi me u tome neće ometati. Ono dijete... njegova je kosa bila poput svile ili upredenih zlatnih niti. Pokopali smo djevojčicu...

— Dobro, dobro. Pripazi na svog čovjeka.

— Ubit ću ga onako kako ja želim.

Šerif nakrivi usne.

— Čini se da to zasad moraš dogoditi. Čovjek se ne miče. Ipak, miče se! Vidim mu šešir. Sada! Pucaj! Do vraga, zašto ne pucaš?

— To je Art Cash. Ubit ću ga onako kako to meni odgovara.

Lice i šešir ponovno su nestali. Šerif napuše obraze.

— Baš sam znatiželjan — ljutito reče.

— Smiri se, molim te — zamoli ga Colin takvom uljudnošću koja nije nimalo bila u skladu s događajima u kojima su sudjelovali.

— Ako još jednom izvuče tintaru, prosut ću mu mozak — bjesnio je šerif.

— Nećeš, nego ćeš ga prepustiti meni — tiho, ali odlučno reče Colin.

Bennet ljutitom kretnjom navuče šešir na čelo.

— Ja ću to lijepo prespavati — reče, namrštivši se, i doista legne gurnuvši ruku pod glavu.

Colin se uopće nije obazirao na gotovo mladenačku mrzovolju Martina Benneta, koja nije bila tako česta u ljudi sijede glave, i nastavio je gledati poput jastreba u dolinu koju je sada potpuno obasjavala jaka sunčeva svjetlost.

Postalo je vruće, ali Colinu je bilo hladno i u duši i u tijelu. No znao je da mora sačuvati hladnokrvnost ako želi nesmetano provesti u djelo svoju nakanu. Sve to nije imalo veze samo sa sadašnjim događajima, i to je bio možda razlog njegova tajanstvena ponašanja prema šerifu.

Minute su prolazile dok su dvojica muškaraca vrebala jedan na drugoga...

Colin je pretpostavljao da Cash i njega motri onoliko koliko su mu to omogućavale pukotine između neuredno nabacanih klada za loženja.

Nijemo čekanje, a da se ništa nije dogodilo, trajalo je više od pola sata. U to vrijeme Colin je već bio čvrsto uvjeren da ga motre. Dao bi sve na svijetu kad bi sigurno znao, a ne samo naslućivao što razbojnik namjerava. Pošto je prošlo mnogo vremena u razmišljanju i motrenju, Colinu sine zamisao. Bila je zaista iznenađujuće jednostavna, kao i sve dobre zamisli.

Da bi ostvario tu zamisao, najprije je povukao svoju »vinčesterku« iz otvora u stijeni. Kada je spustio glavu i virio kroz pukotinu, razbojnik više nije mogao vidjeti protivnika, već samo sivo kamenje, žuti pijesak i treperenje vrućeg zraka.

Colin se oboružao neizmjernim strpljenjem i mirno čekao, objema rukama čvrsto zgrabivši »vinčesterku«.

Iza drva za loženje nešto se pomaklo, ali ne iznad hrpe nego pokraj nje.

Colin je silnom napetošću promatrao nešto od čega ga je počela škakljati koža na glavi. Škakljanje je prešlo na zatiljak kad se to nešto, bez oblika, pokraj gomile drveća povećalo i poprimilo ljudske oblike.

— Tako, znači — šapne, shvativši da se Art Cash htio odšuljati u stranu kako bi zatim pretrčao brisani prostor ispred pećine. Ako mu to uspije, imat će mnogo veće izgleda da uskim klancem koji je završavao udolnom, stigne do konja i time dublje prednost koja bi se teško mogla nadoknaditi, jer bi progonitelji najprije morali obići usku dolinu da bi mu ušli u trag.

Pogledavši još jednom kroz otvor što je nalikovao na puškarnicu, Co-

lin odluči osujetiti razbojnikovu namjeru.

Kao da ga je odbacila opruga, skočio je na noge i još u skoku stisnuo kundak uz obraz.

Pogodak je srušio razbojnika na koljena, ali on se ponovno uspravio i teturajući napravio još nekoliko koraka.

Colin je hladno promatrao očajnički Cashov pokušaj da se nekako izvuče. No, mučan pokušaj bijega bio je već unaprijed osuđen na propast. Jer čovjek prostrijeljenih grudi ne može dospjeti daleko.

Na pola puta razbojnik se srušio.

Colin je zurio u lice šerifa koji se oslonio na laktove.

— Dođi prije nego li bude prekasno — oštro mu dobaci.

— Za što prekasno?

— Za razgovor s Artom Cashom.

Usprkos poodmakloj dobi, šerif živahno skoči. Posrćući i padajući, jedva su se spustili u dolinu, a zatim kleknuli pokraj Casha koji je umirao.

Colin se nagne nad njega.

— Gdje je Kosooki Jack?

— Oči umirućega se raširiše.

— Hoćeš li mi poštediti život ako ti kažem?

Colin kimnu kad je osjetio na sebi čvrst i neumoljiv šerifov pogled.

— Ako mi to kažeš, previt ću ti ranu i povesti s nama.

Prsa umirućega dizala su se i spuštala od brzog i isprekidanog disanja. Usne su mu podrhtavale i grčile se. Bilo je strašno gledati kako se Art Cash muči da progovori. Kad mu je napokon uspjelo povratiti izgubljeni glas, bio je to gotovo samo dah u Colinovo lice.

— Nijiko...

Bilo je to sve. Na usta mu je izbila krvava pjena. Još jednom se podigao, a zatim je svemu došao kraj. I posljednji razbojnik Kosookog Jacka bio je mrtav.

Colin pogleda šerifa, a ovaj strese glavom.

— Nijiko... Nikad čuo. Što je to? Novi grad negdje u pustinji, koji su osnovali nekolicina glupana?

Colin ustane.

— Nijiko je ime jedne mlade Japanke koja radi u gostionici u Las Gabrielsu i za kojom su svi ludjeli. Art je umro s mislima na nju.

— No, ti ga nisi pitao za tu Japanku nego za Kosookog Jacka.

Colin se namršti.

— Prilično sam siguran da to dođe na isto. U toj japanskoj gostionici radi, naime, i Sara Higgins. Kad sam ga upitao za Kosookog Jacka, on se sjetio male Japanke za kojom je bio lud kao i ostali, a time je valjda htio reći da se i Jack nalazi u njezinoj blizini.

Šerif kimne.

— Znači, moramo odjuriti u Las Gabrielas što brže možemo.

— A mrtvac, i konji koji su zacijelo ovdje negdje...?

Kao odgovor na to iz klanca se začuje rzanje i šerif se bez riječi okrene. Nestao je među strmim hridinama, ali se ubrzo zatim vratio rekavši da je s konja skinuo ulare.

— Oni neće pregladnjeti, a kad završimo s Kosookim Jackom, vratit ćemo se i pobrinuti za njih.

— A što će biti s mrtvima?

Pogled šerifovih očiju bio je ukočen.

— Napraviti ćemo za njih što budemo mogli, ali najprije da se »pobrinemo« za Kosookog Jacka. Unijet ćemo ih u brvnaru. To je sve.

Nakon kratka oklijevanja, Colin se u sebi suglasio s tim da je Martin Bennet ponovno preuzeo ulogu.

VII

Jedna crkva, tri gostionice, visoke kuće lažnih pročelja, bijedne nastambe nakrivljene od vjetra, putleušice od valovitog lima, daščare bijedna izgleda, te šatori od iskrpanog jedrenog platna — to je bio Las Gabrielas.

Tu se plesalo iz noći u noć, i glazba je odjekivala dok je crvenilo svjetiljaka na javnim kućama mamilo posjetioce do zore. Bilo je tu kocke, karata, ruleta i svakovrsnih drugih igara izmišljenih samo zato da bi se muškarcima izmamio novac iz džepa.

I to je bio Las Gabrielas, divlji i »vrući« grad što je nosio tako pitomo ime.

Martin Bennet i Colin Clay zauzdali su konje ispred dvokatnice na kojoj se kočio naziv Hotel Palace. Odveli su konje do niza jahaćih konja što su bili privezani uz ogradu.

— Ovdje će im biti dobro i nitko se neće na njih obazirati — reče šerif prigušenim glasom. — Idi naprijed, druže. Ti poznaješ put, zar ne?

— Svatko zna gdje je gostionica u kojoj mu najbolje prija viski i gdje djevojke pokazuju najviše gole ruke — odvrati Colin. — To je iza crkve.

Krenuli su ulicom u kojoj su se i tamo skupljali ljudi, a zatim su obišli crkvu i spazili znak japanske

gostionice, na drugoj strani ulice. Bilo je to izlazeće sunce smješteno između mnogih ukusno poredanih petrolejki.

— Naređuj! — tiho mu reče Martin Bennet.

Colin odbije.

— Nemam iskustva u tome.

— Dobro, neka ti bude ovaj put. Prijeđi ulicu i pogledaj u gostionicu, preko okretnih vrata ili kroz prozor. Ponašaj se kao čovjek koji vapi za viskijem ili djevojkom, ali koji je istodobno zabrinut zato što u džepu nema novaca ni za jedno ni za drugo.

Colin krene, ali ga šerif još jednom zadrži.

— Tako nešto ne možeš izvesti sa zvijezdom na prsima.

Mladić mu preda zvijezdu i prijeđe ulicu. Polako je hodao uz prednji dio krčme i bilo je očito da je vidio dosta toga jer se odmah vratio.

Njegov glas pretvori se u prodorni šapat.

— On je unutra i zabavlja se sa Sarom. Ona stoji iza šanka, a on ispred. Piju pjenušac. Što ćemo sada?

— Zacijelo ti je poznat raspored prostorija i vrata. Postoji li stražnji ulaz?

Colin pokaže na prolaz između gostionice i skladišta obližnje trgovine.

— Moraš proći tim prolazom, a odmah iza ugla stići ćeš u otvoreno dvorište. Stražnji ulaz nalazi se u sredini kuće.

Šerif odmahne glavom.

— Ja ne idem. Ti moraš poći. Ti ćeš mu presjeći put da ne pobjegne ako bi to pokušao.

Colin odlučno isturi bradu.

— On je moj! Ući ću srijeda.

Bennet se hladno nasmije.

— Sada imam ja zvijezdu, ako se ne varam. Uradit ćeš onako kako ja kažem.

Colin načas sklopi oči.

— Dobro — procijedi. — Završimo već ovo.

Šerif nije odgovorio. Gledao je za Colinom dok nije nestao u tamnom otvoru prolaza, a zatim prijeđe ulicu.

Val vrućeg zraka, pomiješan s mirisom pudera, parfema, zadahom znoja, alkoholnih para i dimom duhana, dočekao je šerifa Benneta kada je prošao prag s rukom na dršku revolvera. Vidio je jednog muškarca ispred šanka s bocom pjenuša, koji je gladio ljepuškastu djevojku.

Bennet je napravio tri koraka prije negoli je njegova zvijezda privukla pažnju kockara, kartaša i onih koji su pili.

U prostoriji niska stropa, pocrnjelog od dima, iznenada sve utihnulo. Čak je i mehanički klavir zanijemio. Iako je to bilo slučajno.

Šerif Bennet napravi još jedan korak, ali nije stigao izgovoriti rečenicu koju je izrekao mnogo puta dok je jahao niz godina u službi zakona.

Pretekao ga je jedan drugi glas... mlađi, oštrij i bridak poput noža.

— Ne gledaj u vrata, Kosook Jack! Ovdje je tvoj čovjek!

Vođa odmetnika munjevito je izvukao ruku iz dubokog izreza na djevojčinoj haljini, ali put od svježeg djevojačke kože do navlake revolvera bio je dug.

Tri puta zatutnjao je kolt u ruci Colina Claya. Meci su podigli uvis Kosookog Jacka i odbacili ga u stranu.

Prasak metaka još je odjekivao prostorijom kad su ljudi u gostionici stali vikati, ali je to šerif Bennet brzo i iskusno prekinuo. I on je izvadio kolt, ali se poslužio njime samo da bi podvukao ozbiljnost svojih naredbi.

— Ruke dolje s revolvera! Ostavite dolare kraj ruleta i odložite karte! Gdje je vlasnik?

Jedan čovjek, visok i mršav, stane ispred šanka.

— Ja sam vlasnik, šerife — reče ponizno.

— Ono što se ovdje dogodilo, dogodilo se u ime zakona — objasni svima Bennet. — Vi ćete se pobrinuti za pokop. Ako on nema dovoljno novca uza se, grad će snositi troškove. Je li to jasno?

Vlasnik gostionice kimne.

— Za sve ću se pobrinuti, šerife. Nećete mi valjda zatvoriti lokal?

Martin Bennet ga prezirno pogleda.

— Kad odnesete leš, možete još noćas zaraditi brdo dolara u tom vašem prijavom poslu.

Mršavko se zahvali uz mnogo riječi, ali Bennet ga nije slušao, nego je Colinu dao mig. Mlađi mu priđe, bezizražajna lica. Rame uz rame izišli su iz gostionice. Šutjeli su sve dok nisu stigli do hotela »Palace«. Tamo je Bennet skinuo zvijezdu i pričvrstio je Collinu na prsa.

— Vrijeme mogeg službovanja ističe — reče on smješkajući se. — A sada u San Lorenzo. Tamo ćemo

najbolje srediti ono što još moramo obaviti u brdima.

— I ti me onda možeš predati sucu — odvrati Colin, uzjahavši.

— I to, ali to više nije nimalo važno — odvrati šerif i uzme uzde u ruke.

Jahali su korakom jedan iza drugoga, ali uskoro Martin Bennet okrene glavu preko ramena:

— Samo naprijed kasom, mladiću! S ove strane ograde bolje se jaše! — dovikne Colinu čvrstim i uvjerljivim glasom.

KRAJ

NOVI HIT! HITCHCOCK

bira za vas

Na 144 stranice najbolje kriminalističke pripovijetke poznatih svjetskih autora u izboru majstora trilera, glasovitog filmskog redatelja Alfreda Hitchcocka! Novo, napeto, zabavno, uzbudljivo! Za mlade i stare ljubitelje krimi-literature!

Prvi broj u prodaji od 25. srpnja!

Potražite kod svog prodavača novina svakog 25. u mjesecu –

**HITCHCOCK
BIRA ZA VAS**

ISAAC ASIMOV

LIKUJUĆI KIHOT

Hanley Bartram je te noći bio gost CRNIH UDOVACA, koji su se jednom mjesečno sastajali u svom tajnom klubu i zakleli se da će ubiti svaku ženu koja bi htjela prodrijeti ovamo... pogotovu te jedne noći u mjesecu.

Bila su nazočna petorica muškaraca. Geoffrey Avalon je te večeri bio gostoprimećak. Bio je to muškarac visoka rasta, uredno potkresanoga sijedog brka i još crne kose. Kao gostoprimećak imao je i zadatak da iznese preprženi kruh, što je bio znak za početak večere. Sasvim jasno i glasno reče:

— Za starog Kinga Colea. Neka njegove lule gore do vijeka, neka njegovi gurači uvijek ostanu zdravi, i neka svi mi budemo uvijek radosni poput njega!

Ostali poviču »amen« i otpiju gutljaj pica i sjednu.

Kao i uvijek, Thomas Trumbull stigne prekasno. Naglo uđe u prostoriju i poviče:

— Henry, viski sa sodom za žednoga!

Henry, konobar koji je već godinama posluživao prilikom tih priredaba i kojemu nitko nije znao prezime, ulije piće. Zacijelo mu je bilo šezdeset godina, no lice mu je bilo sasvim glatko, bez bora. A glas posve tih i nenametljiv.

— Vaše piće, gospodine — reče.

Trumbull odmah otkrije Bartrama i tiho zapita Avalona:

— Vaš gost?

— Zamolio me da ga pozovem — šaptom uzvratiti Avalon. — Vrlo zgodan momak.

Za večerom je bilo živo kao i uvijek. Emanuel Rubin, čovjek čupave brade i široko razmaknutih sjekutića, pisac, upravo je govorio o pojedinostima svojega djela.

James Drake, četvrtastoga lica i sasvim uskoga brčića, prekidao ga je s vremena na vrijeme svojim ukazivanjem na druge književne proizvode. Po zanimanju je bio ke-

mičar, no dobro je poznavao područje vulgarne literature.

Bartram, oniži dežmekasti muškarac, držao se vrlo povučeno, kako to već priliči gostu. Uljudno se smješkao i slušao, no govorio nije gotovo ništa.

Naposljetku Henry posluži kavu. To je bio trenutak kada bi započelo uobičajeno saslušavanje gosta.

Kao i uvijek, taj zadatak preuzme Trumbull. Pa i prvo je pitanje gostu bilo točno određeno običajem:

— Gospodine Bartram, čime opravdavate svoje postojanje?

Bartram se nasmiješi.

— Nisam to još nikada pokušao. No moji klijenti svakako smatraju moje postojanje opravdanim... barem u uspješnim slučajevima.

— Vaši klijenti? — začudi se Rubin. — Pa što je vaše zanimanje, gospodine?

— Privatni sam detektiv.

— Dobro — reče James Drake. — Mislim da još nikada nismo imali takvoga gosta. Mannie, možete si pribaviti neka obavještenja, tako da više ne pišete gluposti u svojim detektivskim pričama.

— Ali nipošto od mene — brzo će Bartram.

Trumbull se namršti.

— Gospodine Bartram, netom ste kazali: ...»barem u uspješnim slučajevima.« Jeste li uvijek uspješni?

— Ima slučajeva u kojima bi se to moglo osporiti — odgovori Bartram. — A o jednom takvom slučaju vrlo bih rado večeras s vama porazgovarao. Možda mi tko od vas može pomoći. Iskreno govoreći, to me navelo da svoga staroga dobrog prijatelja Jeffa Avalona zamolim neka me večeras povede ovamo.

— Prijeđimo na stvar, molim — uljudno će Trumbull.

Bartram otpije gutljaj kave i reče:

— Priča započinje s Andersonom. Bio je akviziter.

— Inkvizitor? — zapita Gonzalo i namršti se.

— Akviziter... nakupac, sakupljač ako baš želite. Bavio se raznovrsnim predmetima, pribavljao ih na najrazličitije načine, i skupljao ih. Tu je bujicu usmjerio u svoju kuću, i tamo ih je tijekom godina skupljao u veliku i neobičnu zbirku, iz koje nikada nije odstupio niti jedan jedini komad. Uostalom, imao je poslovnog ortaka kojega ću nazvati Jacksonom.

— Je li to istinita priča? — nepovjerljivo zapita Trumbull.

— Uvijek kazujem samo istinite priče — uzvрати Bartram. — Nedoštaje mi mašte da bih mogao izmišljati laži.

— Je li povjerljiva?

— Priču ću ispričati tako da neće te moći odrediti tko su sudionici. Dakle, povjerljiva je.

Ulijevajući kavu, Henry se bljeđo nasmiješi i malo spusti glavu u znak suglasnosti. I Trumbull kimne.

— Uvjeravam vas — reče gotovo svečano — da se vani nikada čak ni ne spominje ono o čemu se govori unutar ova četiri zida.

— Hvala — sa smiješkom će Bartram, pa nastavi: — Jackson je imao jednu bolest: bio je pošten, nepokolebljivo pošten. Ta je osobina bila osnovna crta njegova značaja i obilježavala je cijelu njegovu ličnost. Dakako, za Andersona je ortak poput Jacksona bio čovjek koje-

ga, zapravo, nije mogao platiti nikakvim novcem. Njihov posao, što ga posve namjerno neću pobliže opisati, zahtijevao je dodir sa strankama. A Anderson to nije mogao. Pri svakoj novoj stečevini njegova je pohlepa zaorala novu boru u njegovo lice, sve dok nije počelo nalikovati paučini koja je uplašila sve muhe. Prema tome, Jackson, onaj poštenjak, pretvorio se u »cimer« poduzeća i ljudi su mu vrlo rado povjeravali čak i posljednji novčić... No, s druge strane, ni Andersona nitko ne bi mogao zamijeniti u pogledu posla. Jer unatoč svojoj čestitosti, pa možda čak upravo zbog nje, Jackson nije umio od jedoga dolara načiniti dva. Prepušten samome sebi, on bi izgubio sav novac koji mu je bio povjeren i ubrzo bi bio prisiljen da si satjera tane u glavu... što je, uostalom, poprilično sumnjivi način naknade štete. A Andersonove su ruke, naprotiv, za novac bile ono što je dobro gnojivo za ružu; ukratko: Anderson i Jackson sačinjavali su vrlo sretan par.

— Međutim, ni jedan raj ne traje vječno — nastavi Bartram nakon predaha — i svaka se karakterna crta čovjeka produbljava usporedo sa sve većom starošću, a ponekad preraste i u krajnost. Jacksonovo je poštenje poprimilo tako čudovišne oblike da se čak i Anderson, unatoč svojoj lukavosti i velikom iskustvu, ponekad našao pritisnut uza zid i morao je pretrpjeti gubitke. Nasuprot tome Andersonova se pohlepa razvila do takvih razmjera da je Jackson, unatoč svom dubokom moralu, bio prisiljen na primjenu pomalo sumnjivih metoda. Naravno, Andersonu je bilo podjednako mrsko izgubiti novac kao i Jackso-

nu odustati od moralnih načela, pa su se odnosi među ortacima poprilično ohladili. Posve je jasno da je Anderson u takvim okolnostima ostao nadmoćan, jer ga upravo ništa nije sputavalo, dok je Jackson bio vezan strogim etičkim shvaćanjima.

— I tako je Andersonu — produži Bertram nakon nekoliko trenutaka razmišljanja — uspjelo da svog ortaka podmuklom lukavošću i mudrim spletkama natjera u situaciju u kojoj Jacksonu nije preostalo ništa drugo nego da uz veliki gubitak odustane od svog udjela. Andersonova je pohlepa dostigla vrhunac kad je prigrabio svu vlast u poduzeću. Namjeravao je da se sada manje-više smiri, da sve sitne probleme poslovanja prepusti namještenicima i da se usredotoči samo na stjecanje dobiti. Za razliku od Andersona, Jackson jedva da je posjedovao išta više od poštenja... No, premda je poštenje divljenja vrijedna vrлина, ni u jednoj se zalagaonici za nj ne može dobiti ništa... I u tom sam trenutku, gospodo, stupio na scenu.

Konobar mu pruži konjak.

— Hvala vam, Henry.

— Dakle, do tog trenutka uopće niste poznavali onu dvojicu? — začudi se Rubin.

— Nisam. — Bertram s uživanjem otpije konjak. — No neki su ih ljudi u ovoj prostoriji i prije poznavali. O tome ćemo poslije...

— Andersona sam upoznao prije nekoliko godina — nastavi Bertram. — Izvan sebe od bijesa dojurio je u moj ured. »Okrali su me« — reče. — »Morate mi pomoći da dođem do svoje imovine.« Naravno, odmah sam ga zapitao što su mu ukrali, a on reče: »Prokletstvo čo-

vječe, upravo to morate ustanoviti!» Polagano sam stvorio povezanu sliku: Anderson i Jackson su se razili nakon prilično duge i žestoke svađe. Jackson je bio bijesan kad je otkrio kako ga njegov integritet nimalo ne štiti od podmuklosti drugih. Zakleo se na osvetu; no, Anderson ga je samo ismijao.

— Čuvajte se gnjeva strpljivoga — citirao je Avalon sa sebi svojstvenim zanosom.

— Čuo sam već tu uzrečicu — reče Bartram — ali još nisam imao zgodu da provjerim njenu točnost. Prema svemu sudeći, i Anderson je tako postupio, jer Jacksonovu prijetnju nije shvatio ozbiljno. Kako mi reče, Jackson je upravo patološki pošten i toliko pristojan da se ne bi mogao latiti nikakvog neprijateljskog čina. Anderson je bio uvjeren u to. Zato nije ni pomislio da zatraži od Jacksona ključeve ureda kad su se razili. To bijaše to čudnije što se ured nalazio u Andersonovoj kući, zajedno sa svim skupljenim blagom. No jedne večeri, nekoliko dana poslije svađe koja je dovela do konačnog razilaženja, Anderson prilikom povratka zatekne Jacksona u svojoj kući. Jackson je uza se imao torbu za spise; kad je Anderson ušao, upravo je neobično brzo i žustro zatvori... tako se barem Andersonu učinilo. Anderson ga nepovjerljivo pogleda i zapita: »Što tražite ovdje?« »Donio sam neke poslovne papire što su ostali u mene« — odgovorio je Jackson. — »Osim toga, htio sam vam predati ključ ureda.« Pri tome pokaže na papire što su ležali na pisaćem stolu i pruži Andersonu ključ... držećim prstima, kako Anderson vjeruje da je zapazio. A onda se ogleda, nasmi-

ješi lagano i zadovoljno, pa reče: »Tako, sada mogu poći«. Tek kad je Anderson začuo kako je Jackson upalio motor svog automobila, oslobodio se ošamućenosti koja ga je gotovo posve paralizirala. Znao je da je opljačkan, i idućeg je prijepodneva došao k meni.

Drake izbaci donju usnu i pogleda u svoju čašu.

— A zašto nije pošao na policiju? — zapita.

— Nije mogao — uzvрати Bartram. — Anderson nije znao što je Jackson ukrao. Kad je Jackson napustio kuću, Anderson je odmah potrčao k sefu, no ondje nije manjkalo upravo ništa. Obišao je i sve sobe; no, koliko je mogao vidjeti, sve je bilo na okupu.

— Kako to da nije bio siguran? — zapita Gonzalo.

— To ipak nije bilo moguće. Kuća je skladište svih mogućih stvarčica što ih se djelimice više nije mogao ni prisjetiti. Pričao mi je, na primjer, kako je neko vrijeme sakupljao stare satove. Nalazili su se u jednoj ladici u uredu... šest satova. Još su bili ovdje, no on je sumnjao da ih je možda bilo sedam. Ali nije se mogao zakleti na to. I, što je još gore, jedan mu se od šest satova učinio nepoznatim. Možda je doista posjedovao samo šest satova i jedan je od njih zamijenjen za sat koji vrijedi manje. I takve su ga misli i sumnje obuzele barem kod nekoliko desetaka među nebrojenim predmetima što ih je držao po ladicama, ormarima i drugim skrovištima. Stoga dođe k meni...

— Trenutak samo — prekine ga Trumbull i udari dlanom po stolu. — Kako je onda siguran da je Jackson uopće nešto ukrao?

— Ah... — uzdahne Bartram. — To je onaj čudnovati dio priče. Ono žustro zatvaranje torbe za spise i Jacksonov zadovoljni smiješak dok se ogledavao pobudili su Andersonovo nepovjerenje. Osim toga, Jackson je zahihotao nakon što je za sobom zatvorio vrata. Nije to bio običan hihot, već... radije ću to opisati Andersonovim riječima: »Bartram, bezbroj sam puta u životu čuo hihotanje... i sam sam hihotao... no to je bilo vrlo osebužno hihotanje, što se ne može zamijeniti ni sa kojim drugim. Bio je to likujući hihot čovjeka koji je netom prisvojio nešto vrijednoga i poželjnoga iz imovine svog protivnika. Ako itko točno pozna takav hihot i može ga prepoznati kroz zatvorena vrata, onda sam to ja. Ne mogu se prevariti. Jackson mi je nešto ukrao i zato je likovao!«

— Svakako — nastavi Bartram — bilo je to vrlo uvjerljivo objašnjenje i morao sam mu povjerovati. Morao sam pretpostaviti da je inače gotovo patološki pošten Jackson jednom u životu bio naveden na krađu i to u trenutku kad mu je poneslo strpljivosti. Dobro je poznao Andersonov značaj, i to mu je uveliko pomoglo. Znao je koliko je Andersonu stalo i do najbezvrednijih sitnica, znao je kako će ga gubitak pogoditi mnogo žešće nego što bi to možda mogla opravdati vrijednost ukradenoga predmeta. Problem je upravo ovdje: Anderson je zahtijevao od mene da ustanovim što mu je Jackson ukrao, jer nije znao je li mu uopće išta ukradeno, niti što je to, a tužbu protiv Jacksona može podići tek onda kad sazna što mu je ukrao, i po svaku je cijenu htio Jacksona izvesti pred sud!

Dakle, moj se zadatak sastojao u tome da pretražim cijelu kuću i kažem mu što nedostaje.

— No to je bilo nemoguće, jer ni sam nije znao što sve posjeduje — zareži Trumbull.

— Tako sam mu i kazao — odgovori Bertram. — Međutim, bio je toliko izbezumljen od bijesa da mu je logika postala sasvim strana. Ponudio mi je visoku nagradu i jedan dio isplatio kao predujam. Sasvim je jasno da ga je napad na njegovu pohlepu pogodio žešće od gubitka. Već sama pomisao da se Jackson... čovjek koji je slobodan od te strasti... drznuo dirnuti u njegovu svetinju, naprosto ga je natjerala u ludilo i sada je on bio čvrsto odlučan u namjeri da protivnika liši već gotovo izborne pobjede... No i ja imam ljudskih slabosti. Prihvatio sam predujam i zadatak. Uostalom, pomislio sam, poznate su mi metode koje su dosad uvijek dovodile do uspjeha. Najprije sam pregledao police osiguranja. Mahom su bile zastarjele, no ipak su mi poslužile; uspio sam izlučiti barem namještaj i druge velike predmete kao moguće objekte Jacksonove krađe.

— Pa ti su predmeti ionako bili isključeni, jer ih Jackson nije mogao staviti u torbu za spise — reče Avalon.

— Ako je torba za spise doista poslužila prijenosu ukradenoga predmeta — strpljivo će Bartram. — Torba za spise mogla je poslužiti i zato da bi odvratila pažnju. Prije Andersonova povratka Jackson je isto tako mogao naručiti kamion za namještaj i odvesti klavir... ako mu je bilo do toga... a onda je mogao, dakako pred Andersenovim očima,

žustro zatvoriti torbu za spise kako bi ga namamio na pogrešan trag.

— No, ostavimo to — nastavi Bartram. — To je krajnje nevjerojatno. Zajedno s Andersonom pretražio sam cijelu kuću, sobu po sobu, a nisam zaboravio ni podrum. Anderson se nikada prije nije tako podrobno pozabavio svakim pojedinim predmetom svoje goleme zbirke... sada ju je pregledao zacijelo u nadi da će se negdje i nekako prisjetiti kojega predmeta što ga više nema.

— Ah, golema je to kuća — s uzdahom će Bartram. — Utrošili smo tjedne da bismo je pretražili, a Anderson je svakim danom bivao sve zbunjeniji. A onda sam pokušao u drugom smjeru: Jackson je očito posve namjerno ukrao neku neupadljivu sitnicu... nešto što Andersonu neće odmah nedostajati i do čega mu nije mnogo stalo. No, s druge strane, to bi bilo logično samo onda ako je Jackson ukrao nešto što je želio posjedovati i što je bilo vrijedno. Naravno, najveće bi zadovoljstvo za njega bilo kad bi to bilo vrijedno i za Andersona... barem u trenutku kad zapazi gubitak. No, što je to moglo biti?

— Možda neka mala slika? —

— Koja vrijedna marka? — reče Rubin. Svojedobno je napisao raspravu o greškama u tiskanju maraka.

— Možda knjiga — reče Trumbull. — Možda kakvi zapisi o nekoj obiteljskoj tajni kojom bi Jackson mogao ucijeniti Andersona.

— Fotografija... — reče Avalon — neke davne Andersonove ljubavi, koju će otkupiti po svaku cijenu.

— Ne znam kakvim su se poslom bavili — zamišljeno će Drake — no posve je moguće da je neka bezvri-

jedna sitnica za konkurenciju možda toliko vrijedna da bi ova mogla Andersona s tom sitnicom natjerati u stečaj. Sjećam se jednoga slučaja u kome je samo Hydrasova formula...

— Začudo — brzo ga prekine Bartram — sve su mi te mogućnosti pale na um i o svakoj sam porazgovarao s Andersonom. No, uskoro sam otkrio da se on uopće ne zanimao za umjetnost, da nije filatelist i da u njegovu životu nije bilo nikakvih tajni od kojih bi se ucjenjivaču ubrzalo bilo. Nije bilo čak ni ljubavi, jer se od mladosti koristio uslugama žena koje se prodaju, do fotografija kojih mu uopće nije bilo stalo. A što se tiče poslovnih tajni, može se kazati da bi ove bile mnogo zanimljivije za porezni ured negoli za konkurenciju; uostalom, sve dokumente takve prirode uvijek je sakrivao pred čestitim Jacksonom. Svi su se nalazili na svom mjestu u sefu, ili su odavna bili spaljeni. Pale su mi na um i druge mogućnosti, no sve su se naprosto rasplinule.

— Naravno — nastavi Bartram — morali smo računati i s tim da će se Jackson sam odati. Jednoga bi se dana mogao pokazati izvanredno bogatim, i tada bi valjalo samo potražiti izvor tog neobjašnjivog blagostanja kako bi se dospjelo do ukradenoga predmeta. Anderson je sam došao na tu pomisao i nije žalio novaca; naložio je da Jacksona danonoćno uhode. No čovjek je živio vrlo skromno i povučeno, kako se moglo i očekivati od osobe koja je izgubila svu svoju uštedu; napokon se prihvatio i nekoga skromnog posla, na kome su cijenili njegovo

poštenje. Naposljetku mi je preostao još samo jedan izlaz...

— Pričekajte — prekine ga Gonzalo. — Dopustite da pogodim. — Ispije ostatak konjaka i reče: — Posjetili ste Jacksona i zapitali ga što je ukrao.

— To bih vrlo rado učinio — uzvratí Bertram — no taj mi je izravni put bio zatvoren. U mojoj struci nije baš preporučljivo okriviti čovjeka bez ikakvih dokaza. Jackson bi svakako poricao krađu i bio bi nakon upozorenja još oprezniji.

Ostala četvorica počnu napregnuti razmišljati, no ne doume se ničemu.

— Nećete to pogoditi, gospodo, jer ne poznate struku — reče Bartram nakon što je nekoliko trenutaka pristojno pričekao. — Znam samo ono što ste pročitali u krimićima i vjerujete kako čovjek poput mene raspolaže cijelim arsenalom mogućnosti, tako da može riješiti svaki pa i najteži zadatak. No, to nije uvijek slučaj. Jedina mogućnost što mi je još preostala, moja gospodo, sastojala se u tome da priznam da sam zatajio. Anderson mi je ipak isplatio nagradu. Kad sam se oprostio od njega, bio je već poprilično smršavio, izgledao je izmučeno i bolesno. Kad mi je pružio ruku, pogled mu je prolazio na dva prsta pokraj moje glave, oči su mu nemirno lutale naokolo: očito, još je tražio. »Kažem vam, onaj hihot ne mogu zamijeniti ni sa kojim drugim. Nešto mi je ukrao.« Slučajno sam ga susreo još dva-tri puta. I dalje je tragao, ali ništa nije pronašao. I od toga je trenutka i njemu sve pošlo nizbrdo. Događaji što sam ih opisao zbili su se prije pet godi-

na... a Anderson je prije mjesec dana umro.

Nekoliko je trenutaka vladala tišina, a onda Avalon zapita:

— Zar... ne otkrivši ukradeni predmet?

— Nikada nije saznao što je to.

— I zar vi — potcjenjujući će Trumbull — dolazite sa svojim problemom upravo k nama?

— Da — uzvratí Bartram. — Zgodna je bila suviše povoljna da bih je propustio. Anderson je mrtav, a što se izgovori u ova četiri zida, neće dospjeti napolje... kako rekosmo. I sada mogu zapitati ono što dosad nisam mogao. Henry, hoćete li mi pripaliti, molim?

Henry, koji je do tada slušao naoko bez ikakva zanimanja, kresne šibicom i pripali Bartramu cigaretu.

— Henry, sada bih vas htio predstaviti gospodi kojoj ste godinama tako vjerno služili. Gospodo, smijem li vam predstaviti Henryja Jacksona?

U prostoriji na nekoliko trenutaka zavlada zaprepaštenje i šutnja; a onda će Drake:

— Zar *onoga* Jacksona?

— Da. Saznao sam da ovdje radi, a kad samo dočuo za vaše sastanke u ovom klubu, pobrinuo sam se da budem pozvan... na pomalo nedoličan način, moram priznati. Uradio sam to zato što sam samo ovdje mogao susresti gospodina s likujućim hihotom, i to u situaciji koja pretpostavlja dobrodušnost i diskreciju.

Henry se nasmiješi i spusti glavu.

— Naravno — nastavi Bartram — tijekom istraživanja u nekoliko sam se navrata zapitao, Henry, nije li Anderson bio u zabludi, nije li mo-

guće da mu ipak niste ništa ukrali. No, uvijek bih se vratio na vaš likujućih hihot i u tome sam pogledu sasvim uvjeren u ispravnost Andersonova mišljenja.

— I to s pravom! — tiho će Henry. — Doista sam nešto ukradio gospodinu što ste ga nazvali Andersonom, i nikada to nisam ni načas požalio.

— Prema tome, pretpostavljam da je to bilo nešto vrijedna?

— Doslovce neprocjenjive vrijednosti! I nije prošao nijedan dan a da se ne bih prisjetio te krađe, da se ne bih obradovao što taj beskarakterni čovjek toga više nema.

— I namjerno ste pobudili njegovu sumnju, kako biste mogli još više likovati, zar ne?

— Da, to je točno.

— Zar se nikada niste pobojali da će vas otkriti?

— Ni na trenutak!

— Gospode! — odjednom zavapi Avalon. — Ta, uvijek ponavljam: Čuvajte se gnjeva strpljivoga! Strpljiv sam čovjek, no pomalo se zasitih te priče. Čuvajte se mogega gnjeva, Henry! Kažite napokon: Što ste odnijeli u torbi za spise?

— Ništa — odgovori Henry. — Torba za spise bila je prazna.

— Ta kamo ste sakrili ono što ste ukrali Andersonu?

— Nisam uopće morao sakrivati.

— Do vraga... pa što ste mu onda ukrali?

— Mir — blago će Henry. — Samo njegov mir!

K r a j

DOSAD IZAŠLI ROMANI NOVE SERIJE »LASO«

- 170. Frank Gruber: KUDRAVI VUK
- 171. G. F. Unger: TAJNA ZELENOG SLAPA
- 172. Louis L'Amour: IZ KLOPKE U ZASJEDU
- 173. G. F. Unger: VIŠE OD REVOLVERAŠA
- 174. Louis L'Amour: VATRENO KRŠTENJE
- 175. G. F. Unger: STUPICA ZA VUKOVE
- 176. G. F. Unger: ODMETNIK IZ DAKOTE
- 177. Scott F. Scott: BORI SE ZA SVOJ ŽIVOT, ČOVJEČE!
- 178. G. F. Unger: RIĐOKOSA KARTASICA
- 179. Louis L'Amour: BITKA ZA VISORAVAN
- 180. G. F. Unger: DVONOŽNI TIGAR
- 181. Louis L'Amour: KAZNA STIŽE
- 182. H. S. Sharon: OLUJA U PRERIJI
- 183. Frank Striker: OSAMLJENI JAHAC
- 184. H. S. Sharon: TRI NITKOVA
- 185. Peter Dawson: KRV ZA ZEMLJU
- 186. Louis L'Amour: BROD ZA DIVLJI ZAPAD
- 187. F. G. Unger: SLATERLEE JOŠ JAŠE
- 188. Louis L'Amour: HONDO
- 189. H. S. Sharon: POHLEPA VODI U SMRT
- 190. H. S. Sharon: BLAGO LEŠINARA
- 191. G. F. Unger: KAD SJEVERNJAK ZOVE
- 192. Louis L'Amour: SABLASNI KLANAC
- 193. G. F. Unger: ŠERIF IZGUBLJENOG GRADA
- 194. H. S. Sharon: POKAŽI IM ZUBE!
- 195. Louis L'Amour: CALLAGHEN
- 196. H. S. Sharon: HRANA ZA VUKOVE
- 197. Barry Cord: U OKOVIMA LUDILA
- 198. Frank Gruber: VELIKA ZEMLJA
- 199. H. S. Sharon: NE VJERUJ NITKOVU!
- 200. Giles A. Lutz: PROGONJENI KAUBOJ
- 201. Louis L'Amour: TAJANSTVENI STRIJELAC
- 202. Barry Cord: TELEGRAFSKA LINIJA
- 203. Louis L'Amour: PUSTA ZEMLJA
- 204. Louis L'Amour: MATAGORDA
- 205. Kyle Hollingshead: DUG
- 206. Louis L'Amour: OBRACUN U DOLINI
- 207. Clay Hunter: NEUKROTIVI
- 208. H. S. Sharon: GUTAČ VATRE
- 209. Louis L'Amour: KANJON OSAMLJENIH
- 210. Kyle Hollingshead: PLJAČKA U FRANKLINU
- 211. H. S. Sharon: PRLJAVA DRUŽBA
- 212. G. F. Unger: SVI PROTIV NJEGA
- 213. Louis L'Amour: NA SJEVER DO ŽELJEZNICE
- 214. Thorne Douglas: Ranč »BRAVO«
- 215. H. S. Sharon: OPASAN POKLON
- 216. Louis L'Amour: MRAČNOM STAZOM
- 217. H. S. Sharon: LOVAC NA VUKOVE
- 218. William Vance: ODMETNICI
- 219. Frank Glaser: SIN PAKLA

U PRIPREMI:

- 220. G. F. Unger: DVOJE IZ BRAZOSA

Ako su vam
se svidjele
priče u
RS Magazinu,

ne
zaboravite
na kiosku
potražiti
novi
RS
Magazin!